

Universiteit
Leiden
The Netherlands

“Ze hebben geen Marokkaans gen voor criminaliteit.”: Een kritische discoursanalyse van Marokkaanse Nederlanders als verdachten in misdaadpodcasts.

Broer, Michelle

Citation

Broer, M. (2024). *“Ze hebben geen Marokkaans gen voor criminaliteit.”: Een kritische discoursanalyse van Marokkaanse Nederlanders als verdachten in misdaadpodcasts.*

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master Thesis, 2023](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3716746>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

“Ze hebben geen Marokkaans gen voor criminaliteit.”

Een kritische discoursanalyse van Marokkaanse Nederlanders als verdachten in
misdaadpodcasts

Universiteit
Leiden

Masterscriptie

Michelle Broer

S3619982

15-6-2023

Master Journalistiek en Nieuwe Media

Universiteit Leiden

Onder begeleiding van Dr. J. P. Burger

Tweede beoordelaar: Dr. A.R.J. Pleijter

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting.....	4
1. Inleiding	5
2. Theoretisch kader	8
2.1 Voice, representatie en discours	8
2.2 Marokkaanse Nederlanders en nieuwsmedia	10
2.2.1 De moord op Van Gogh als omslagpunt.....	10
2.2.2 De racialisering en othering van moslims	11
2.2.3 ‘Wij’ en ‘zij’: Zelfidentificatie en stereotypering	13
2.3 Representaties in misdaadverslaggeving	14
2.4 Misdaadpodcasts: verademing of vervolg?.....	14
3. Methode	17
3.1 Kritische Discoursanalyse	17
3.2 Corpus - Misdaadpodcasts	17
3.3 Onderzoeksmethode	19
3.4 Validiteit en betrouwbaarheid	20
4. Resultaten.....	21
4.1 Verhaalstructuur.....	21
4.2 Journalist als actor	22
4.2.1 Identiteitswerk: expertise	22
4.2.2 Identiteitswerk: menselijkheid	23
4.3 Voice	24
4.4 Othering.....	25
4.5 Relatie tussen verhaalstructuur, voice en othering	27
4.6 Suspect community: “de rode draad”	29
5. Conclusie	32
6. Discussie	33
Literatuurlijst	37
Bijlagen	40
Bijlage I – Overzicht codes.....	40
Bijlage II – Voorbeelden coderingen	42

Voorwoord

In 2017 schreef ik mijn profielwerkstuk over de islam in Nederland. 6 jaar en twee academische opleidingen later heb ik me dit onderwerp opnieuw eigen gemaakt. Het resultaat is de masterscriptie over de representatie van Marokkaanse Nederlanders in misdaadpodcasts die nu voor u ligt.

Hoewel ik een hele scriptie zou kunnen schrijven over mijn uiteenlopende interesses, komen de thema's discours en de representatie van minderheden bijzonder vaak voor in mijn academische loopbaan. De keuze voor het onderwerp van deze scriptie is te herleiden naar een paper dat ik in november 2022 schreef over islamitische Nederlanders als bron in nieuwsmedia. Dit paper prikkelde mijn nieuwsgierigheid en bleek het startpunt van een maandenlang onderzoek.

Ik geloof met heel mijn hart in de kracht van empathische verhalen. Zowel in mijn vrije tijd als in mijn professionele loopbaan ligt de nadruk op hoop en diversiteit. Door onderzoek te doen naar representaties hoop ik een steentje bij te dragen aan een positiever medialandschap waar polarisatie en uitsluiting plaats maken voor vanzelfsprekende empathie. Elke stem mag en zal gehoord worden.

Graag wil ik mijn begeleider Peter Burger bedanken voor zijn vertrouwen, ondersteuning en (bijna magische) boekenkast waar op elke vraag wel een antwoord te vinden is. Dank ook aan de andere docenten van de opleiding Journalistiek en Nieuwe Media voor de uitstekende begeleiding en leerzame cursussen.

Ten slotte wil ik de medeauteurs van mijn profielwerkstuk Madelon van den Hoek Ostende en Mare Beeldman bedanken voor de samenwerking waarmee het allemaal begon. Jullie aanstekelijke enthousiasme en onvoorwaardelijke vriendschap heeft me de afgelopen 6 jaar eindeloos geholpen. Zonder jullie had deze scriptie er heel anders uit gezien.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Michelle Broer,

Leiden, 15 juni 2023

Samenvatting

Sinds de moord op filmmaker Theo van Gogh wordt de representatie van Marokkaanse Nederlanders in nieuwsmedia gekenmerkt door negatieve stereotypingen. Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond worden neergezet als de onbekende ander en worden met regelmaat in een verdachtenrol geschoven. Onderzoek bevestigt dat deze bevolkingsgroep bovendien niet wordt onderscheiden van de islam. Migranten uit landen met een moslimmeerderheid worden geracialiseerd door de toekenning van statische en karakteristieke eigenschappen waaronder gewelddadigheid en vrouwonvriendelijkheid. Sinds de moord op Van Gogh worden deze discourses ook in misdaadverslaggeving geïdentificeerd.

Het podcastsmedium is belangrijk nieuw terrein voor misdaadverslaggeving. Vooral producties over waargebeurde misdaad zijn razend populair. Gezien de prominentie van Marokkaanse Nederlanders in debatten over criminaliteit is het niet verrassend dat deze groep centraal staat in veel Nederlandstalige podcasts. Onderzoek naar dit medium wijst uit dat de *affordances* ruimte bieden voor kritische reflectie. Onder andere de representatie van stemmen en de laagdrempeligheid van het medium worden in de literatuur als veelbelovend beschreven.

Op basis van de historische representatie van Marokkaanse Nederlanders in nieuwsmedia en de kritische potentie van het podcastmedium is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: Hoe worden Nederlandse verdachten met een Marokkaanse achtergrond gerepresenteerd in misdaadpodcasts in vergelijking met andere verdachten? Om deze vraag te beantwoorden zijn zes podcastafleveringen geanalyseerd aan de hand van een kritische discoursanalyse volgens een aangepast stappenplan van Carvalho (2008). De centrale actoren in deze afleveringen zijn verdachten met en zonder migratieachtergrond. In de resultaten wordt de representatie van deze actoren met elkaar vergeleken.

De resultaten wijzen de ruimte die verdachten krijgen om hun verhaal te doen en de manier waarop ze als 'ander' worden gerepresenteerd, eerder gerelateerd lijkt aan de aanwezigheid van de journalist in het verhaal dan aan hun afkomst. Hoewel de verdachten ongeacht hun afkomst als onbekende 'ander' worden gerepresenteerd, stuit dit onderzoek wel op verschillen in verklaringen voor crimineel gedrag. De relatie tussen afkomst en criminaliteit van verdachten met een Marokkaanse achtergrond wordt gepresenteerd als een oorzaak-gevolg-relatie, terwijl de criminaliteit van een verdachte zonder migratieachtergrond juist als onverwacht wordt gepresenteerd. In tegenstelling tot de literatuur blijft de islamitische achtergrond van Marokkaanse verdachten in dit onderzoek buiten beeld. Op basis van deze resultaten kan worden geconcludeerd dat de kritische potentie van podcasts nog niet overal wordt vervuld.

1. Inleiding

In de aanloop naar het wereldkampioenschap voetbal van 2022 voerde controversie de boventoon. Gastland Qatar werd beschuldigd van moderne slavernij en oproepen tot boycotten werden volop gesteund. Maar zodra het eerste fluitsignaal klonk, werd de sport zelf weer het onderwerp van gesprek. Vooral het opvallende succes van het Marokkaanse team werd door internationale en nationale media gevierd. Toch klonken er ook snel geluiden van kritiek. Feestvierende fans zouden namelijk Nederlandse straten onveilig maken. Marokkaanse Nederlanders werden zelfs binnen deze context binnen de kortste keren in een daderrol geschoven.

Het Nederlandse publieke debat wordt al tientallen jaren gekenmerkt door discussies over etniciteit, migratie en de voor- en nadelen van een multiculturele samenleving (Bos, Lecheler, Mewafi & Vliegthart, 2016). Binnen deze discussies treedt één groep op de voorgrond: Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond. Deze bevolkingsgroep wordt regelmatig uitgelicht in programma's van politieke partijen waarin vooral rechtse partijen de groep als voorbeeld gebruiken om de problemen van migratie te typeren. Een klassiek voorbeeld is de Partij voor de Vrijheid (PVV). De PVV staat sinds haar oorsprong in 2005 bekend om een kritische blik op Marokkaanse Nederlanders en het islamitische geloof. Vooral leider en oprichter Geert Wilders zet zich fel af tegen Marokkaanse Nederlanders met inmiddels beruchte uitspraken zoals: "Willen jullie [...] meer of minder Marokkanen?" (De Rechtspraak, 2020). Ook koppelt de partij islamitische Nederlanders regelmatig aan criminaliteit en gewelddadigheid (Vossen & Voerman, 2019, p.20).

Naast de politiek houden ook media zich uitgebreid bezig met Marokkaanse Nederlanders en misdaad. In berichtgeving over het Marokkaanse elftal tijdens het WK voetbal wordt een welbekend patroon gereproduceerd waarbij leden van deze groep vooral in nationale media worden gerepresenteerd als dader. De oorsprong van deze 'traditie' is te traceren naar een aantal incidenten. De aanslagen op 11 september 2001 worden in meerdere onderzoeken als belangrijke katalysator van islamofobie geïdentificeerd (D'Haenens & Bink, 2006, p. 135; De Koning, 2016, p. 176; Vellenga, 2008, p. 450). Hoewel de ramp aan de overkant van de oceaan plaatsvond, ervoeren mensen met een islamitische achtergrond wereldwijd de gevolgen. Steeds vaker werd de islam gerelateerd aan terrorisme, onderdrukking van vrouwen en gebrek aan democratische waarden (D'Haenens & Bink, 2006, p. 135).

Binnen de Nederlandse grenzen zijn er vervolgens twee incidenten verantwoordelijk voor een omslag in het discours rondom mensen met een Marokkaanse achtergrond: de moord op politicus Pim Fortuyn in 2002 en de moord op filmmaker Theo van Gogh in 2004 (De Koning, 2016; Dekker, Mikola & Colic-Peisker, 2021; Vellenga, 2008). Onderzoek naar de berichtgeving van het AD voor en na de moord op Van Gogh wijst op een interessant keerpunt: artikelen over de Islam gingen eerst voornamelijk over het buitenland maar na 2 november 2004 ging meer dan de helft van de berichten over moslims in Nederland (D'Haenens & Bink, 2006, p. 144). De omslag ging gepaard met discussies over conflicten tussen Islam en de Nederlandse samenleving. Bovendien werden moslims steeds meer gezien als *suspect community* (Breen-Smyth, 2014).

Opvallend is dat onderzoek naar de gevolgen van berichtgeving over de moord op Van Gogh en de retoriek van Pim Fortuyn zich richt op beeldvorming over de islam in het algemeen en niet Marokkaanse Nederlanders specifiek. Zo beschrijft Martijn de Koning (2016) hoe Fortuyn alle migranten uit landen met een moslimmeerderheid, ongeacht hun geloof, racialiseerde door ze als statische groep te zien die afwijkt van de eigen groep. Marokkaanse Nederlanders werden door

Fortuyn geassocieerd met karakteristieke eigenschappen die volgens de politicus bij de islam hoorden.

Het onderzoek naar de gevolgen van de moord op Van Gogh lijkt aan te sluiten op wereldwijd onderzoek naar de gevolgen van religieus gedreven aanslagen op de representatie van moslims. Aangezien er ook een duidelijk religieus motief in dit incident is aan te wijzen en discoursen van racialisering zoals geproduceerd en gereproduceerd door Fortuyn nog steeds prominent zijn in Nederland, is deze keuze niet verrassend. Toch wijst de Marokkaanse afkomst van de dader en de omvang van de Marokkaanse gemeenschap in Nederland op het belang van aandacht voor dit aspect. Door de groepen over één kam te scheren als islamitisch, kunnen eventuele details over de totstandkoming van suspect communities over het hoofd worden gezien.

Berichtgeving over incidenten als de moord op Van Gogh heeft gevolgen die ook buiten de media voelbaar zijn. Het publiek van een medium kan zijn houding ten opzichte van de gerepresenteerde groep (zowel bewust als onbewust) aanpassen op basis van het dominante discours in een artikel (McCreanor et. al., 2014, p.122; Bos et. al., 2016, p. 106). Wanneer de multiculturele samenleving als een aanwinst wordt gepresenteerd, heeft dit een positief effect op het perspectief op islamitische Nederlanders. Maar wanneer deze groep als een gevaar wordt neergezet zal de perceptie verslechteren (Bos et. al., 2016, p. 106). Journalistiek heeft een unieke band met de waarheid (Broersma, 2010). Hoewel het onmogelijk is om volledig neutraal te zijn, wordt journalistiek regelmatig beschreven als spiegel die de maatschappij simpelweg reflecteert (p. 16). Door deze associatie met waarheid en neutraliteit hebben journalisten de macht om representaties van minderheden als vanzelfsprekendheid te presenteren.

Misdaadjournalistiek draagt hierin een belangrijke verantwoordelijkheid. De verhalen die door misdaadverslaggevers worden geselecteerd, bouwen voort op en reproduceren bestaande aannames over wat misdaad is. De manier waarop journalistiek bijvoorbeeld misdaad met bepaalde (ideale) slachtoffers belicht en misdaad met andere (gemarginaliseerde) slachtoffers onderbelicht invloed heeft op de hoeveelheid politiewerk die vervolgens in de verschillende situaties wordt ingezet (Liebler, Ahmad & Gayle, 2021, p. 1599).

De actoren, representaties en ideologieën die vervolgens de toon bepalen van een artikel worden gevormd door en geven vorm aan het dominante discours. De weergave van minderheden (in de context van misdaad) heeft ongetwijfeld invloed op de meningen die over deze groep worden gevormd, omdat de meeste mensen geen direct contact ervaren met minderheden en dus afhankelijk zijn van media voor kennis (Ter Wal, d'Haenens & Koeman, 2004, p. 937). Journalisten hebben hier dus de macht om richting te geven aan hoe er over een bepaalde groep mensen wordt gesproken. Zo bepalen ze deels welke actoren geassocieerd worden met een soort misdaad.

Binnen het genre misdaadjournalistiek zien podcasts een significante groei in populariteit (Sherill, 2022, p. 1474). Dankzij de lage instapkosten van het medium stromen amateurs en journalisten massaal naar audio-content. Toch brengen podcasts geen garantie voor succes. Aandacht blijft schaars waardoor ook journalisten binnen het misdaadgenre steeds meer de grens gaan bewandelen tussen traditionele berichtgeving en vermaak (p. 1474). Dit verlangen naar de aggregatie van een groter publiek heeft invloed op de inhoud en dus ook op representaties. Berichtgeving over waargebeurde misdaad heeft altijd een connotatie van sensatiezucht gehad (Wiltenburg, 2004, p. 1377). Maar de affordances van podcasts maken het mogelijk om verhalen nog meer te dramatiseren, bijvoorbeeld aan de hand van geluidseffecten.

Toch biedt de ontwikkeling van dit genre volgens sommigen ook de potentie voor kritisch perspectief. Buozis (2017) bespreekt de case van de populaire podcast *Serial* en beargumenteert dat deze podcast institutionele waarheden bevraagt door de stem van de verdachte uitgebreid te presenteren. Hiermee wijst de auteur juist op de potentie van het medium om traditionele vanzelfsprekendheden te weerleggen. Ook Vrikki en Malik (2019) onderzochten de potentie van podcasts om populistische retoriek rondom minderheden te bestrijden. De auteurs benadrukken dat podcasts sociale verbondenheid kunnen faciliteren door de ervaringen van minderheden naar de voorgrond te brengen. Ze koppelen dit kenmerk aan de positie van podcasts tussen publieke en private werelden. Het is privé genoeg om de vrijheid te voelen om vertrouwen op te bouwen en publiek genoeg om hiermee ook mensen te bereiken (p. 285).

De tegenstelling tussen de typische sensatiezucht van waargebeurde misdaad en de kritische potentie van podcasts maakt het medium een fascinerend onderzoeksobject, specifiek wat betreft de representatie van Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond. Bovendien hebben onderzoekers zich tot nu toe vooral verdiept in de gevolgen van de moord op Van Gogh op de representatie van islamitische Nederlanders in het algemeen. Deze onderzoeken gaan voornamelijk in op geschreven journalistieke teksten en resulteren in de identificatie van overwegend negatieve representaties.

Dit onderzoek vult een leemte in de literatuur door te analyseren of podcasts de stereotypes uit traditionele misdaadjournalistiek weten te doorbreken of in stand houden. Om dit te onderzoeken is het van belang om een vergelijking te maken met andere representaties. Daarom heb ik de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

Hoe worden Nederlandse verdachten met een Marokkaanse achtergrond gerepresenteerd in misdaadpodcasts in vergelijking met andere verdachten?

In het tweede hoofdstuk van dit onderzoeksvorstel licht ik de wetenschappelijke relevantie verder toe. Het theoretisch kader gaat daarom in op de definitie van representatie, discours en *voice*. Daarna wordt een beeld geschetst van de toepassing van deze begrippen op de positie van Marokkaanse en islamitische Nederlanders in nieuwsmedia en worden de begrippen *racialisering*, *othering* en *suspect community* gedefinieerd. Ten slotte wordt de keuze voor podcasts als onderzoeksobject verantwoord door de kritische potentie van het medium te beargumenteren.

Het derde hoofdstuk gaat in op de methode van dit onderzoek. De onderzoeksvraag wordt beantwoord met behulp van een kritische analyse van discourses uit een sample van Nederlandse misdaadpodcasts met actoren van verschillende achtergronden. Deze kritische discoursanalyse wordt volgens een aangepast stappenplan van Carvalho (2008) toegepast op een verzameling transcripten.

In het vierde hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd. De bevindingen illustreren een relatie tussen de betrokkenheid van de journalist als actor en de representatie van de verdachten. Ook wijzen de resultaten op een reproductie van stereotypes en het in stand houden van *suspect communities*, ondanks de kritische potentie van het medium.

Hoofdstuk vijf en zes bevatten ten slotte een overzicht en interpretatie van de resultaten, een afweging van de beperkingen en implicaties, enkele suggesties voor vervolgonderzoek en een antwoord op de hoofdvraag.

2. Theoretisch kader

De eerste stap naar een antwoord op de hoofdvraag is een duidelijk overzicht van voorafgaand onderzoek. Om een grondige kwalitatieve inhoudsanalyse van dit onderwerp te kunnen verrichten, moeten onderliggende theorieën over discours, representatie en voice worden toegelicht. Daarnaast bevat dit theoretisch kader een overzicht van de representatie van Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond in nieuwsmedia met als instrumenteel incident de moord op filmmaker Theo van Gogh. Vervolgens licht dit hoofdstuk toe hoe de representatie van Marokkaanse Nederlanders resulteert in stereotypering, racialisering en othering. Ten slotte illustreert dit hoofdstuk de kritische belofte van podcasts. Hiermee hoop ik duidelijk te maken dat de relatie tussen dit medium, representatie en Marokkaanse Nederlanders onderzocht dient te worden.

2.1 Voice, representatie en discours

Elk journalistiek product is het resultaat van een verzameling keuzes. Hoewel objectiviteit traditioneel wordt geassocieerd met journalistiek, zijn deze beslissingen niet vanzelfsprekend (Ibrahim, 2010, p. 114). De positie van de titel, de lengte van de tekst, nieuwswaardigheid, de hoeveelheid bronnen, specifieke verwijswaarden en zelfs de frequentie van interpunctie; elk element is een gevolg van institutionele, individuele of maatschappelijke normen, waarden en context.

In dit proces wordt bepaald wiens verhalen worden verteld (zichtbaarheid) en welke hoofdpersonen zeggenschap en inspraak hebben (voice) (Thorbjørnsrud & Ustad Figenschou, 2016, p. 339; Horsti, 2016, p. 5). Journalisten hebben dus de macht om bepaalde mensen een stem te geven en anderen het zwijgen op te leggen. Al worden ze hierin wel beïnvloed door belemmeringen die door instituties, zoals overheid, politie en nieuwsmedia zelf, aan hen worden opgelegd (p.339). Aan het ene verhaal wordt nu eenmaal meer nieuwswaarde toegekend dan het andere (Ter Wal, D'Haenens & Koeman, 2004, p. 939).

Een journalistieke productie moet aan een aantal eisen voldoen om als nieuwswaardig te worden gezien. Dit betreft onder andere vermaak, omvang en relevantie. Daarnaast plaatst journalistiek een bijzondere nadruk op de waarheid (Broersma, 2010). Neutraliteit is een illusie, maar toch wordt het weerspiegelen van de objectieve waarheid als kern van de journalistiek gezien (p. 16). Door deze associatie met waarheid en neutraliteit hebben journalisten de macht om representaties van minderheden als vanzelfsprekendheid te presenteren.

Taal is niet inherent machtig, pas wanneer taal wordt ingezet door een actor met macht kan deze actor bepaalde representaties en discourses legitimeren (Montali, Riva, Frigerio & Mele, 2013). Discours verwijst naar de voortdurende wisselwerking tussen taal en sociale processen (Carvalho, 2008, p. 162). Actoren zoals journalisten produceren en reproduceren dominante discourses die gebaseerd zijn op en vorm geven aan sociale processen. Door de positie van journalisten in de maatschappij hebben zij veel macht om bepaalde discourses te legitimeren (Broersma, 2010, p. 16).

De discourses die door media als vanzelfsprekend worden gepresenteerd, hebben dus invloed op wat het publiek als de 'waarheid' ziet. Door minderheden op een bepaalde manier te representeren, construeren journalisten betekenissen waar het publiek haar gedrag op kan aanpassen (p. 16). Zo onderzocht Horsti (2016) berichtgeving van de BBC over onregelmatige migranten en vond dat representaties van migranten als gevaar of als slachtoffer dominant waren. Het fenomeen wordt weergegeven als een crisis, waardoor er altijd een negatieve connotatie aan

migratie hangt. Dit heeft vervolgens invloed op de manier waarop mensen in Groot-Brittannië op mensen met een migratieachtergrond reageren.

Deze discoursen keren terug in de overkoepelende patronen van een verhaal, zoals de associatie van migratie met gevaar, een terugkerende daderrol voor bepaalde actoren of terugkerende stereotyperende afbeeldingen waarin bevolkingsgroepen op een specifieke manier worden gerepresenteerd (Vanderveen, 2011; Yuksel & Butter, 2022). Maar discours kan ook in kleine details opduiken, zoals stereotyperende voornaamwoorden (Li, 2019). Onderzoek naar grammatica en referentiewijze toont aan dat ook deze details invloed hebben op de manier waarop een lezer zich kan verplaatsen in de actoren in een journalistiek artikel (Van Krieken, Sanders & Hoeken, 2015).

Het genre waargebeurde misdaad wordt eveneens getekend door de reproductie van bepaalde dominante discoursen. Hoe meer media over een bepaald soort misdaad rapporteren, hoe meer mensen het gevoel krijgen dat dit soort misdaad een gevaar vormt en aangepakt moet worden. (Reiner, 2007, p. 394).

Wanneer we inzoomen op Nederlandse misdaad zien we dat moorden zoals die van Pim Fortuyn en Theo van Gogh en de daaropvolgende discussie over de positie van Marokkaanse Nederlanders de perceptie van gevaar beïnvloedden (De Koning, 2016; Dekker, Mikola & Colic-Peisker, 2021; Vellenga, 2008). Verslaggeving over dit soort incidenten kan er niet alleen voor zorgen dat Marokkaanse Nederlanders als gevaarlijker worden gezien, maar ook dat mensen de bepaalde nuances over het discours rondom deze groep overnemen en toepassen op hun individuele angsten.

In de nasleep van de aanslagen op 11 september werd de islam veel besproken door Amerikaanse nieuwsmedia. In deze berichten werden moslims vaak over één kam geschoren als terroristen, terwijl het in werkelijkheid een kleine groep radicalen betrof. Von Sikorski, Schmuck, Matthes en Binder (2017) onderzochten de invloed van onderscheid tussen deze groepen op houdingen ten opzichte van moslims. De onderzoekers ontdekten dat mensen zich vijandiger opstelden ten opzichte van moslims uit angst voor terrorisme (p. 841). Ze raden journalisten dan ook aan bewust onderscheid te maken tussen moslims in het algemeen en islamitisch terrorisme specifiek. Dit onderzoek wijst dus op de invloed van de veronderstelde vanzelfsprekendheid van bepaalde discoursen op individuele angsten van een groter publiek en benadrukt het belang van weloverwogen keuzes met betrekking tot de representatie van mensen met een islamitische achtergrond.

De negatieve manier waarop Nederlanders met een islamitische achtergrond worden gerepresenteerd in nationale berichtgeving heeft gevolgen voor de dominante perceptie van deze groep en kan polarisatie versterken. Het dominante discours dat door machtigen in een samenleving wordt gereproduceerd speelt een belangrijke rol in de productie van vooroordelen en racisme (Van Dijk, 1997, p. 31). Ruth Wodak (1999), instrumenteel in ontwikkelingen rondom de kritische discoursanalyse in de afgelopen 20 jaar, licht met collega Martin Reisigl toe hoe discours stereotypering en uitsluiting in de hand werkt. Door middel van discours wordt stereotyperend gedrag voorbereid, afgekondigd en gelegitimeerd (p. 176). Discoursanalyses stellen ons in staat om patronen in representaties en taalgebruik te identificeren, waarmee kan worden vastgesteld welke ideeën, meningen en ideologieën worden gereproduceerd. Zo creëren we bewustwording van de manier waarop de macht van de meerderheid zich uit in taal en kunnen we pogen te voorkomen dat Marokkaanse Nederlanders als vanzelfsprekend verdacht worden gepresenteerd.

2.2 Marokkaanse Nederlanders en nieuwsmedia

De positie van mensen van Marokkaanse afkomst in Nederland is al sinds de komst van de eerste gastarbeiders in opspraak. Opvallend is dat het discours een overwegend negatieve omslag maakt na de moord op filmmaker Theo van Gogh door een man van Marokkaanse afkomst. Onderzoek wijst uit dat islamitische Nederlanders worden weggezet als 'anders' en geassocieerd met gevaar en misdaad. De stereotypes en vanzelfsprekendheden die als gevolg van dit incident de toon aanvoeren in Nederlandse nieuwsmedia geven richting aan het publieke debat rondom deze groep.

2.2.1 De moord op Van Gogh als omslagpunt

In de jaren zestig en zeventig trok de eerste generatie Marokkaanse gastarbeiders naar Nederland (Bouras, 2012). Vanaf deze periode voerde de Nederlandse overheid een integratiebeleid waarbij de migranten werden aangemoedigd om sterke banden te onderhouden met hun thuisland. Ze kregen geld om feesten te organiseren en tradities te koesteren. Na de eeuwwisseling en de moord op Theo van Gogh sloeg dit beleid volledig om (p. 99). Wat in eerste instantie essentieel leek voor integratie werd nu als een mislukking gezien. De Nederlandse overheid verschoof het beleid naar een integratieproces waarbij tradities uit en banden met het thuisland als oorzaak van radicalisering en polarisering werden gezien (p. 12). Het accent ligt sinds deze periode op gedeeld burgerschap en culturele aanpassing.

In het nieuwe beleid werd onder andere gepleit voor een einde aan meervoudige nationaliteit (p. 104). Verschillende Kamerleden dienden in 2004 een motie in waarin ze er op aandrongen dat zogenaamde derdegeneratieallochtonen alleen de Nederlandse nationaliteit mocht bezitten. Ook suggereerde de ChristenUnie dat migranten die de nationaliteit aanvroegen een 'loyaliteitsverklaring' zouden moeten tekenen. Deze politieke ontwikkelingen signaleerden groeiende zorgen over de trouw van Marokkaanse Nederlanders. Martijn de Koning (2016) benadrukt bovendien in zijn boek *Een ideologische strijd met de islam* dat het integratiebeleid, bedoelt om minderheden te helpen integreren, voortbouwde op een nogal neokoloniaal en paternalistisch onderscheid tussen 'autochtonen en allochtonen' om de relatie tussen de dominante meerderheid en minderheden te reguleren. Door dit expliciete onderscheid zijn moslims al vanaf het begin als buitenstaander behandeld (p. 18).

Deze vervreemding ten opzichte van de Marokkaanse cultuur door geweldsincidenten wordt ook weerspiegeld in de berichtgeving uit deze tijd. Leen D'Haenens, communicatiewetenschapper verbonden aan de KU Leuven, onderzoekt al jaren de relatie tussen Nederlandse media en etnische minderheden zoals asielzoekers en mensen met een islamitische achtergrond. Zo analyseerde ze in 2004 met collega's Ter Wal en Koeman hoe etniciteit wordt gerepresenteerd in de EU, met nadruk op Nederlandse media. Ze identificeren een aantal belangrijke valkuilen waaronder generalisatie, associatie met (enkel) negatieve context en eenzijdig brongebruik (p. 937-938).

In 2006 signaleerde D'Haenens in samenwerking met Bink een omslag in het publieke debat over Nederlandse moslims door de moord op Van Gogh (p. 144). Deze bevinding komt overeen met de verschuiving van het integratiebeleid van de Nederlandse overheid, zoals uiteengezet door Bouras (2012). D'Haenens en Bink (2006) verzamelden bijna 700 artikelen van het Algemeen Dagblad waarin wordt gerefereerd naar Islam. Ze vroegen zich onder andere af hoe vaak artikelen over Islam voorkomen en welke actoren namens de groep mogen spreken (p. 138). De artikelen na de moord op Van Gogh gingen vaker over Nederlandse moslims dan de Islam in het buitenland en waren

negatiever in toon. Toch zijn de conclusies van de auteurs niet geheel negatief. Zo bleken de artikelen van AD gedetailleerd en genuanceerd en bevatte de krant een opiniepagina waarin Nederlandse moslims zelf aan het woord kwamen. Helaas is dit onderzoek beperkt tot één Nederlandse publicatie en zouden generalisaties overhaast zijn.

Recentere onderzoek van Dekker, Mikola en Colic-Peisker (2021) dient als aanvulling op deze literatuur. Ook dit onderzoek richt zich op berichtgeving rond de moord op Van Gogh en vergelijkt de media-aandacht met berichtgeving van Australische kranten over een gijzeling in Sydney in 2014. Dekker en collega's zien een omslag in het discours rondom Nederlandse moslims na de moord. De onderzoekers spreken van een proces van othering, waarbij Nederlanders met een islamitische achtergrond steeds vaker als 'anders' werden gezien. Het valt op dat de auteurs specifiek visuele representaties van het incident (tv-rapportages van de moord) aanwijzen als invloedrijk in deze omslag.

De onderzoeken van D'Haenens en Bink (2006) en Dekker en collega's (2021) leggen opvallend veel nadruk op religie. Negatieve stereotypes en othering worden toegelicht door aannames over het islamitische geloof te benoemen. Er wordt weinig aandacht besteed aan de Marokkaanse afkomst van de dader van de moord op Van Gogh. In het geval van dit incident ligt deze keuze voor de hand, omdat het slachtoffer bekend stond om zijn kritiek op het islamitische geloof. Toch zou onderzoek naar een omslag in de representatie van Marokkaanse Nederlanders specifiek mogelijk kunnen verklaren waarom deze groep in nieuwsmedia en politiek een centrale rol spelen. Het is mogelijk dat stereotypering met betrekking tot deze groep afwijkt van aannames in het bredere discours over islamitische Nederlanders. In het vervolg van dit theoretisch kader wordt de representatie van islamitische Nederlanders verder toegelicht aangezien Marokkaanse Nederlanders onder deze groep vallen en er weinig onderzoek naar deze representatie van deze specifieke groep in nieuwsmedia is gedaan.

2.2.2 De racialisering en othering van moslims

Naast de moord op Theo van Gogh kan ook de politieke carrière van Pim Fortuyn niet over het hoofd worden gezien in een literatuuroverzicht van de representatie van Marokkaanse Nederlanders. Fortuyns tijd in de schijnwerpers werd gekenmerkt door een afkeer voor de islamitische cultuur en eindigde met zijn moord in 2002. Islamoloog Martijn de Koning (2016) analyseerde de retoriek van de controversiële politicus en besteedt in het bijzonder aandacht aan Fortuyns racialisering van moslims.

Racialisering is het proces waarin dominante groepen statische en karakteristieke eigenschappen toekennen aan mensen die buiten de eigen groep worden geplaatst (p. 12). Fortuyns racialisering van moslims gaat er volgens De Koning van uit dat de wereld in te delen is in homogene en herkenbare culturele blokken die in het geval van de islam en Nederland onverenigbaar zijn (p. 16). Hierin wordt vooral verwezen naar scheiding tussen kerk en staat, ongelijkheid tussen mannen en vrouwen en seksuele vrijheid en terrorisme (p. 45).

Marokkaanse Nederlanders werden door Fortuyn als moslims aangesproken, ongeacht hun daadwerkelijke religieuze overtuigingen. De aanname dat alle Marokkaanse Nederlanders islamitisch zijn, is onderdeel van de racialisering. Racialisering is een vorm van betekenisgeving waarmee macht wordt uitgeoefend op individuen en groepen (p. 67). Fortuyn nam de macht om zichzelf te representeren weg bij veel Marokkaanse Nederlanders. Als gevolg van stereotypingen werd de ruimte voor individualiteit verkleind en moesten zij zich constant in relatie tot zijn opvattingen identificeren. Voor sommige Marokkaanse Nederlanders werd hun identiteit als moslim na de dood

van Pim Fortuyn belangrijker, niet omdat ze meer praktiseerden, maar meer als reactie op het proces van racialisering (p. 63). Toch was Fortuyns racialisering niet enkel negatief, de problematisering van hun cultuur kon door Marokkaanse Nederlanders gebruikt worden om gehoord te worden en hun belangen te verdedigen (p. 27).

Uit De Konings analyse blijkt dus dat racialisering zich uit in statische generalisaties van een groep die niet tot de eigen groep wordt gerekend. Dit proces deelt overeenkomsten met het proces van othering, waarbij niet-Westerse migranten als vanzelfsprekend 'anders' worden geïdentificeerd. Onderzoeken naar berichtgeving over terrorisme en Nederlandse moslims vinden overeenkomende patronen (Veen & Thomas, 2022; Ruigrok & Van Atteveldt, 2007).

Ruigrok en Van Atteveldt (2007) verzamelden berichtgeving uit Amerikaanse, Britse en Nederlandse kranten en analyseerden de teksten in relatie tot de aanslagen van 11 september 2001 (p. 69). De auteurs wijzen op een unieke situatie in Nederland. Na de moord op Van Gogh werden Nederlandse moslims meer geassocieerd met lokale dan internationale misdaad. De bevindingen van Veen en Thomas (2022) lijken dit te weerleggen. De auteurs onderzochten berichtgeving in Nederlandse kranten over aanslagen in de VS tussen 2015 en 2017 en identificeren een terugkeer van het terrorismeframe. Dit verschil kan worden verklaard door de periodes die bij beide onderzoeken werden betrokken. Ruigrok en Van Atteveldt richtten zich op de situatie in de maanden na de moord op Van Gogh. Het proces van othering nam in deze periode een lokaal en persoonlijk karakter aan. Het onderzoek van De Veen en Thomas, dat niet alleen recenter is gepubliceerd maar ook berichtgeving over recentere incidenten betreft, wijst op een terugkeer van een discours dat nadruk legt op terrorisme. Terrorisme wordt in Nederland dus nog steeds gebruikt om moslims als 'anders' te bestempelen.

Een andere belangrijke katalysator voor othering is straatoverlast. Dergelijke criminaliteit is niet alleen lokaal, maar voor veel Nederlanders ook het belangrijkste herkenningspunt van de Marokkaanse gemeenschap. Overlast is een frequent onderwerp van gesprek in de Tweede Kamer en wordt door Geert Wilders zelf een vorm van (straat)terreur genoemd (Koemans, 2010). Deze woordkeuze impliceert een associatie met terrorisme, ondanks het feit dat straatoverlast per definitie geen strafbare feiten betreft.

Monique Koemans (2010) zocht naar een verklaring voor de prominentie van Marokkaanse Nederlanders als verdachten in het debat over straatoverlast. Aan de hand van zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve tekstanalyse onderzocht Koemans hoe de Nederlandse situatie verschilt van de Engelse berichtgeving. Opvallend is dat straatoverlast in Engeland juist aan arme jongeren zonder migratieachtergrond wordt gekoppeld. Hoewel Koemans aangeeft dat het door gebrek aan overeenkomsten moeilijk is om de situaties in beide landen te vergelijken, wijst ze bijvoorbeeld op de mate van segregatie als mogelijke verklaring. Engelse steden zijn sterker gesegregeerd dan Nederlandse steden, waardoor mensen met en zonder migratieachtergrond elkaar in Nederland vaker op straat treffen (p. 216).

Bouabid (2016) wijst er op dat reacties van de dominante meerderheid (Nederlanders zonder migratieachtergrond) op minderheidsgroepen zoals Marokkanen kunnen worden verklaard aan de hand van de morele paniek-theorie (p. 83). Ook deze theorie is te herleiden naar racialisering en othering omdat de morele paniek-theorie wijst op de invloed van oversimplificaties, overdrijvingen en symbolisering op angstgevoelens. Marokkaanse Nederlanders worden geracialiseerd en

vervolgens gekoppeld aan internationaal terrorisme en lokale straatoverlast waardoor uiteindelijk othering optreedt en men terugvalt op een angstreactie gebaseerd op stereotypes.

2.2.3 'Wij' en 'zij': Zelfidentificatie en stereotypering

De definitie van racialisering, zoals uiteengezet in paragraaf 2.2.2, wijst op het feit dat er niet één, maar twee groepen betrokken zijn bij dit proces. De stereotyperende wijze waarop Pim Fortuyn Nederlanders met een islamitische achtergrond onder één noemer bracht, zegt ook iets over de groep waar de minderheden dus níet behoren; Fortuyns 'eigen' groep. De politicus maakt in zijn betogen regelmatig onderscheid tussen 'zij' en 'wij' en 'ons' (De Koning, 2016, p. 14, 35 & 46). Deze formulering van het 'wij' is essentieel omdat er hier een absolute tegenstelling wordt gehanteerd. Fortuyn identificeert kenmerken van de islam als onverenigbaar met 'Nederlandse normen en waarden'. De Koning wijst op het belang van zelfidentificatie door politici als Fortuyn. Het creëren van een 'wij' is noodzakelijk voor het positioneren van de 'ander' (p. 44). Fortuyns identiteit als homoseksuele man was instrumenteel in zijn racialisering van moslims omdat zijn argumenten menselijker en authentieker leken.

De associatie van de sterke traditie van de islam met Marokkaanse cultuur is niet ongegrond. Onder Marokkaanse immigranten blijkt de overlap tussen etnische en religieuze identiteit groot (Verkuyten & Martinovic, 2014, p. 67). Verkuyten en Martinovic concluderen dat deze overlap juist de neiging naar oversimplificatie en stereotypering in de hand werkt, zoals De Koning (2016) ook identificeerde in Fortuyns retoriek. Als Nederlanders met een islamitische achtergrond op gebied van zowel etniciteit en religie als minderheid worden beschouwd, worden ze steeds makkelijker als 'anders' weggezet. Kenmerken van het islamitische geloof worden daarbij toegekend aan elke Nederlander die als islamitisch zou kunnen worden geïdentificeerd (op basis van bijvoorbeeld naam, uiterlijk of stemgeluid). Daarnaast kunnen journalistieke producties die dit discours reproduceren bijdragen aan stereotypering van deze bevolkingsgroep.

Korteweg en Yurdakul (2009) onderzochten hoe berichtgeving over eerwraak duidelijke grenzen creëert tussen de Nederlandse meerderheid en de Islamitische minderheid. De onderzoekers verzamelden artikelen uit drie Nederlandse kranten (De Volkskrant, NRC en Trouw) en 3 Duitse kranten waarin eerwraak een thema was (p. 223). Ze concludeerden dat de artikelen eerwraak definiëren als geweld tegen vrouwen dat voortkomt uit Islam, etniciteit en nationaliteit. Deze elementen worden als homogeen met genderongelijkheid beschouwd (p. 234). Wel vonden Korteweg en Yurdakul in een aantal artikelen pogingen om de grenzen te vervagen. Zo werd eerwraak als een schending van de rechten van vrouwen gezien die vergelijkbaar was met andere soorten geweld tegen vrouwen. Ook benadrukken de auteurs pogingen om verschillen tussen groepen immigranten te bespreken en om immigranten zelf de kans te geven het discours tegen te spreken. Toch blijkt de berichtgeving over het algemeen duidelijk onderscheid te maken tussen 'Nederlandse waarden' en 'Islamitische tradities' wat betreft vrouwenrechten en geweld. Deze simplificatie belemmert niet alleen integratie maar marginaliseert ook het geweld dat vrouwen buiten islamitische kringen ervaren. Islamitische Nederlanders zouden veiliger zijn als ze zich aan Nederlandse waarden zouden aanpassen, terwijl er binnen deze kringen ook huiselijk geweld wordt gepleegd (p. 235).

Het expliciete onderscheid tussen Marokkaanse Nederlanders en de 'gewone' Nederlanders werkt stereotypering in de hand. Islamitische, inclusief Marokkaanse, Nederlanders worden overwegend

gerepresenteerd in relatie tot hun geloof. De islam wordt onder andere geassocieerd met ongelijke rechten voor vrouwen en homo's en Nederland wordt gerepresenteerd als de ultieme inclusieve samenleving. Vervolgens ontstaat er een dominant discours waarin een *us-versus-them* mentaliteit centraal staat. De islamitische cultuur wordt weggezet als vanzelfsprekend anders en er lijkt weinig ruimte voor weerleggingen.

2.3 Representaties in misdaadverslaggeving

Misdaadjournalistiek is niet immuun voor de invloed van dominante discourses. Wardle (2006) identificeert een interessante paradox in berichtgeving over criminaliteit. Aan de ene kant zorgt de prominentie van het genre ervoor dat het publiek zich minder machteloos voelt. Maar door emotionele, soms zelfs melodramatische insteek en de dominantie van het genre in dagelijkse berichtgeving krijgen we het gevoel dat het er meer misdaad is en worden we angstiger (p. 530).

We kunnen daarom veronderstellen dat een terugkerende rol als verdachte zowel bewust als onbewust kan zorgen voor een associatie tussen angst voor misdaad en een bepaalde bevolkingsgroep. Een minderheidsgroep, zoals moslims in Nederland, die herhaaldelijk als verdachte wordt gerepresenteerd, neemt binnen de samenleving plaats in een *suspect community* (Breen-Smyth, 2014, p. 229). Dit betekent niet dat deze groep ook daadwerkelijk vaker verdacht wordt, maar dat de frequentie en wijze van representatie een *imagined community* creëert. Dit betreft het idee van een gemeenschap vanuit de perceptie van buitenstaanders. Dit idee wijkt bijna altijd af van de werkelijke gemeenschap. Daarnaast speelt voice een belangrijke rol in het in stand houden van *suspect communities*. De verdachte groep wordt tot zwijgen opgeroepen en deze stilte wordt in stand gehouden door een mate van zelfcensuur (p. 223). Marokkaanse Nederlanders worden dus op stereotyperende wijze gerepresenteerd waardoor ze als 'anders' worden gezien door het algemene publiek en krijgen minder ruimte om hun stem te laten horen en het discours te weerleggen.

Journalistiek over waargebeurde misdaad bewandelt de grens tussen de informerende functie van journalistiek en het vermaken van de lezer (Sherrill, 2022, p. 1474). Gewelddadige misdaad is ontzettend meeslepend omdat het zich, beter dan elk ander genre binnen de journalistiek, op emoties weet te beroepen (Wiltenburg, 2004, p. 1377). De keuze voor gemakkelijke sensationele verhalen ligt voor de hand omdat journalistieke organisaties zo veel mogelijk lezers willen vergaren. Toch heeft deze keuze gevolgen voor de representaties van actoren binnen dit genre. Representatie is een uiting van macht. Dit proces wordt versterkt door sensatiezucht (p. 1380).

Het is dus van belang om representaties in misdaadjournalistiek onder de loep te leggen. Zo kunnen onderliggende machtsstructuren en vanzelfsprekende stereotypes, die in worden gezet ten behoeve van vermaak en het vergroten van bereik, worden blootgelegd. De populariteit van podcasts als nieuw terrein voor het genre waargebeurde misdaad roept de vraag op of dit medium de neiging naar sensatiezucht weet te onderdrukken. In andere woorden: staan representaties in podcasts in het teken van vermaak of een streven naar een complete representatie van de werkelijkheid?

2.4 Misdadpodcasts: verademing of vervolg?

In de afgelopen tien jaar heeft misdaadjournalistiek een uitstap gemaakt naar een nieuw medium. Podcasts bieden niet alleen nieuwe mogelijkheden op het gebied van storytelling maar maken ook ruimte voor de representatie van minder machtige actoren binnen waargebeurde misdaad (Sherrill,

2022, p. 1474). Bovendien hebben misdaadpodcasts het genre nieuw leven ingeblazen en lijkt het alleen te groeien in populariteit.

De potentie van podcasts om obstakels van misdaadjournalistiek te overwinnen, is vooral onderzocht in relatie tot de stemmen van vrouwen. Zo omschrijft Greer (2017) 'belichaming' als een belangrijk verschil tussen visuele media en podcasts (p.153). In films en documentaires over misdaad wordt onmacht van de vrouw vaak gerepresenteerd aan de hand van de kwetsbaarheid van haar lichaam. Greer analyseert de kracht van de stem van vrouwen in de podcast *My Favorite Murder* en concludeert dat het genre vrouwen agency toekent door zich los te koppelen van hun lichaam. Tiffe en Hoffmann (2017) stellen dat deze vrouwen en andere minderheden via podcasts tegen minder weerstand aanlopen en minder kritiek krijgen op de vrouwelijke kenmerken van hun stem omdat het genre (grotendeels) buiten de conventies van traditionele media instituties opereert (p. 117).

Podcasting is toegankelijk voor een grote groep amateurs omdat het medium hele lage instapkosten heeft. De creatie van audio-content vergt enkel een microfoon en, in vergelijking met visuele media, relatief simpele editing software. Dankzij deze toegankelijkheid bevindt het medium zich ergens tussen de publieke sfeer en het privéleven in (Vrikki & Malik, 2019, p. 285). Een podcast heeft in de productiefase een intieme kwaliteit. Afleveringen worden doorgaans in een kleine geluidsdichte ruimte opgenomen. Na publicatie heeft een podcast nog kenmerken van deze intieme productie maar kan het potentieel een groot publiek bereiken.

Deze kenmerken worden door onderzoekers Vrikki en Malik (2019) geprezen voor de potentie om negatieve representatie van minderheden te bestrijden. De auteurs benadrukken dat podcasts sociale verbondenheid kunnen faciliteren door de ervaringen van minderheden naar de voorgrond te brengen. In de intieme productiefase voelen minderheden zich vrij om vertrouwen op te bouwen om vervolgens na publicatie met deze kwetsbaarheid een groot publiek te bereiken (p. 285).

Het concept voice speelt een belangrijke rol in wetenschappelijke literatuur over podcasts. Hoewel misdaadjournalistiek altijd bepaalde actoren een stem geeft door ze zowel direct als indirect als bron te betrekken, gaat het in podcast om de letterlijke stem. Het publiek van een podcast heeft een intiemere relatie met de actoren in het verhaal omdat we eigenschappen, emoties en accenten kunnen herkennen. Het medium promoot hierdoor ook het vertellen van persoonlijke verhalen (Lindgren, 2021, p. 5).

In 2017 onderzocht Buozis hoe producenten van de populaire podcast *Serial* opnames van de stem van Adnan Syed gebruikten. Door de stem van de verdachte een plek te geven in het verhaal gaan de podcastmakers tegen de norm van traditionele misdaadjournalistiek in die stelt dat vooral slachtoffers, families en instituties aan het woord komen. Uiteindelijk stelt Buozis dat *Serial* een kritische blik werpt op waarheden die door rechtsprekende en uitvoerende macht worden gepresenteerd. De stem van de verdachte (en veroordeelde) Syed helpt ze om vanzelfsprekendheden te bevragen door zijn ervaringen letterlijk te verwoorden.

Ondanks de potentie van podcasts om minderheden een stem te geven, moet worden benadrukt dat podcasts geen wondermiddel zijn. De laagdrempelige aard van audio-content zorgt voor een kloof tussen vraag en aanbod. Aandacht is schaars en podcastmakers zetten alles op alles om luisteraars aan zich te binden. Ook journalisten die het medium inzetten om waargebeurde misdaad te rapporteren, wagen zich soms gevaarlijk dicht bij de melodramatische traditie van waargebeurde misdaad (Sherrill, 2022, p. 1474; Wiltenburg, 2004, p. 1377). De affordances van podcasts stellen

makers bijvoorbeeld in de gelegenheid om sensationele geluidseffecten toe te voegen. De spanning en emoties kunnen de nuances van het verhaal overschaduwen.

Ook zijn podcastmakers niet immuun voor de vanzelfsprekendheden en stereotypes die het dominante discours voordraagt. De positie van Marokkaanse Nederlanders als suspect community en de associatie met angst en geweld kunnen zowel bewust als onbewust terugkomen in podcasts over waargebeurde misdaad. In het vervolg van dit onderzoek wordt een methode voorgesteld waarmee wordt geanalyseerd in hoeverre de kritische potentie van het medium wordt benut.

3. Methode

In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe een kritische discoursanalyse is ingezet om de hoofdvraag van dit onderzoek te beantwoorden. Deze vraag luidt: *Hoe worden Nederlandse verdachten met een Marokkaanse achtergrond gerepresenteerd in misdaadpodcasts in vergelijking met andere verdachten?* Deze analyse is toegepast op een corpus van misdaadpodcasts met actoren van verschillende achtergronden in de dader- en/of verdachtenrol. De transcripten van deze podcasts zijn volgens een aangepast stappenplan van Carvalho (2008) geanalyseerd.

3.1 Kritische Discoursanalyse

Dit onderzoek maakt gebruik van een kritische discoursanalyse zoals beschreven door Carvalho (2008). Het doel van deze methode is om op kritische wijze ongelijke machtsverhoudingen te identificeren. Door middel van de productie en reproductie van bepaalde discourses en representaties, via machtige organisaties zoals de media, worden stereotypen als vanzelfsprekend neergezet (Wodak & Meyer, 2009; Van Dijk, 1997). Betekenissen zijn afhankelijk van (historische) context, institutionele standaarden en andere machtige actoren. Daarom is het ook van belang om discourses kritisch te beoordelen, omdat ze niet alleen vorm krijgen aan de hand van sociale processen, maar zelf ook deze processen beïnvloeden. Aan de hand van een kritische discoursanalyse stel ik in dit onderzoek representaties vast om op basis daarvan discourses te identificeren.

Het onderzoeksproces van een kritische discoursanalyse begint door een sociaal probleem vast te stellen (Wodak, 2004, p. 40). In het geval van dit onderzoek gaat het om de regelmatige en genormaliseerde stereotypering van Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond. Vervolgens wordt dit onderwerp verder gedefinieerd om zo onderzoeksobjecten vast te stellen. In dit paper staat de uiting van het sociale probleem binnen de context van misdaad podcasts centraal. De analysemethode staat niet vast, maar hangt juist af van het gekozen materiaal. Kritische discoursanalyse betreft dan ook een inductieve, oftewel *bottom-up*, benadering (Mullet, 2018, p. 118).

3.2 Corpus - Misdaadpodcasts

De kritische discoursanalyse is toegepast op een sample van Nederlandstalige podcasts over waargebeurde misdaad waarin verschillende daders en/of verdachten een rol spelen; Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond, Nederlanders met een andere islamitische achtergrond, Surinaamse verdachten en verdachten zonder migratieachtergrond. Deze verschillende actoren bieden inzicht in de manier waarop een daderrol (of verdachte-rol) tot stand komt en hoe migratieachtergrond richting geeft aan het discours. Een overzicht van de geselecteerde afleveringen is uiteengezet in tabel 1.

Dankzij de populariteit van het genre misdaadpodcasts is er een grote hoeveelheid aan potentiële onderzoeksobjecten. Het sociale probleem dat centraal staat in dit onderzoek betreft de stereotype rol van islamitische Nederlanders als suspect community. Het ligt daarom voor de hand om podcasts te selecteren waarin deze actoren een hoofdrol spelen. Het overgrote deel van het materiaal valt onder deze beschrijving. Om de resultaten te kunnen vergelijken met de representatie van daders en/of verdachten met een andere achtergrond is een aantal podcasts met dergelijke kenmerken geanalyseerd. In totaal betreft het 6 afleveringen van 20 tot 60 minuten. De producenten van deze afleveringen zijn gevestigde Nederlandse journalistieke organisaties waardoor er altijd ten minste één professionele journalist bij het proces betrokken is. Het gaat om 5 mediaorganisaties met verschillende doelgroepen.

De afleveringen zijn geselecteerd op basis van de genreconventies zoals vastgesteld door <https://nederlandse-podcasts.nl/category/true-crime>. De selectie van deze website is vervolgens teruggebracht naar een kleiner aantal door podcast waarin exclusief niet-Nederlandse actoren een rol spelen uit te sluiten. Vervolgens ben ik op zoek gegaan naar podcasts waarin daders en/of verdachten een rol als actor spelen. Podcasts die bijvoorbeeld geen verdachten aanwijzen, zoals het geval is bij enkele cold cases, waren ongeschikt voor dit onderzoek. Tijdens de selectie is er in eerste instantie gelet op podcasts over verdachten met een Marokkaanse en/of islamitische achtergrond. De centrale incidenten in deze podcasts betreffen overvallen en/of moord. Deze thema's zijn vervolgens meegenomen in de selectie van podcasts met andere verdachten, waarbij is gekozen voor podcasts met soortgelijke geweldsincidenten. Ten slotte is een selectie gemaakt van podcastafleveringen die zich specifiek richten op een uitgebreidere bespreking van kenmerken van daders en/of verdachten. Hierbij is gelet op de achtergrond van de verschillende verdachten en is een zo divers mogelijke selectie gemaakt.

Van elke geselecteerde podcast is één aflevering geselecteerd die in detail is geanalyseerd. In deze aflevering wordt het meest naar de verdachte verwezen. Om te voorkomen dat context en andere essentiële zaken buiten beeld zouden blijven, is van elke serie de podcast volledig beluisterd. Toch zal het vanwege de arbeidsintensieve aard van de gekozen methode niet mogelijk zijn om alle afleveringen op dezelfde grondige wijze te analyseren. Bovendien is de verwachting dat een volledige analyse van de podcasts enkel de resultaten zal verbreden en niet verder zal verdiepen of tot andere zal inzichten leiden.

TABEL 1 – Overzicht Podcastafleveringen

Podcast	Producent	Onderwerp	Aflevering	Link
Verdachte zonder migratieachtergrond				
Appie	De Gelderlander/ AD	Deze aflevering bevat een profiel van Appie Abbenhuis, voormalig timmerman, dader van moorddadige overval.	Aflevering 5 – De Dader	link
Verdachten met een andere nationaliteit/migratieachtergrond (Surinaams)				
Het Geheim van Rijswijk	NRC	NRC-journaliste Anna Korterink reist in deze aflevering naar Paramaribo om de verdachten in de zaak rondom een onopgeloste moord in Rijswijk te spreken.	Aflevering 9 – Henk Amstelveen vrij nu	link
Verdachten met een Marokkaanse achtergrond				
Cocaïnekoorts	NRC	In deze aflevering van Cocaïnekoorts schetst een beeld van het criminele verleden van Riduan Taghi.	Aflevering 2	link

De Taghi Podcast	Het Parool	In deze aflevering gaan de presentatoren in op de verschillen tussen de generatie van Willem Holleder en de nieuwe jonge Amsterdams Marokkaanse criminelen.	Aflevering 29 – Een nieuwe generatie criminelen	link
Verdachte met een andere islamitische achtergrond				
Sorry voor mijn broertje	NPO 3FM / KRO-NCRV	In deze aflevering volgt de podcast het verhaal van Nabil in een jeugdgevangenis.	Aflevering 6 – Dat zien we hier zelden	link
Combinatie: verdachten zonder migratieachtergrond en één verdachte van Marokkaanse afkomst				
Het geheim van Mallorca	Nu.nl	Deze podcast vertelt het verhaal rond de dood van Carlo Heuvelman op Mallorca. In deze aflevering horen de daders hun straf.	Aflevering 7 – De uitspraak	link

3.3 Onderzoeksmethode

De podcastafleveringen over waargebeurde misdaad zoals uiteengezet in tabel 1 zijn getranscribeerd met het framework van Carvalho (2008) in gedachten. Carvalho heeft een stappenplan ontwikkeld waarmee kritische discoursanalyse kan worden toegepast op journalistieke producties. In acht stappen kan een onderzoeker zowel de tekst als context systematisch analyseren. Omdat het framework is ontworpen voor geschreven teksten suggereer ik enige aanpassingen waarna de stappen toepasbaar zijn op het medium podcasts.

Zo begint Carvalho de analyse door lay-out en structurele organisatie van de tekst in kaart te brengen. Deze stap zal in mijn analyse specifiek ingaan op audioproductie en verhaalstructuur. Daarnaast legt dit onderzoek nadruk op stap 1.3 aangezien deze ingaat op de macht van actoren, het concept voice en de rol van de journalist.

Carvalho maakt onderscheid tussen tekstuele analyse en contextuele analyse. De contextuele analyse is in dit onderzoek geen onderdeel van het stappenplan. Carvalho beschrijft twee stappen met betrekking tot context. Ten eerste de *vergelijkend-synchrone analyse*, hier gaat Carvalho in op het belang van vergelijkend materiaal, met bijvoorbeeld andere actoren in de hoofdrol. Deze stap helpt de onderzoeker om een vollediger beeld te krijgen van de context rondom het probleem. In dit onderzoek wordt deze stap gezet door vergelijkend materiaal aan de sample toe te voegen. Dit betreft dus podcasts waar andere actoren (naast Islamitische Nederlanders) de rol van dader en/of verdachte vervullen.

De tweede contextuele stap is de *historisch-diachrone analyse*. Hiermee wil Carvalho het verloop van het sociale probleem in een bredere historische context plaatsen en zo vaststellen hoe

verschillende discoursen en representaties elkaar hebben beïnvloed. In dit onderzoek is deze stap verwerkt in de inleiding en het theoretisch kader door uiteen te zetten hoe Nederlanders met een Marokkaanse en/of islamitische achtergrond door de jaren heen zijn gerepresenteerd in Nederlandse nieuwsmedia.

Na deze aanpassingen ziet het stappenplan voor kritische discoursanalyse van dit onderzoek er als het volgt uit:

1. Audioproductie en verhaalstructuur;
2. Objecten;
 - Toelichting: Onderwerpen en thema's zoals ze worden vastgesteld door het discours
3. Actoren;
4. Taal, grammatica en retorica;
5. Discursieve strategieën (in het bijzonder framing en legitimering);
6. Ideologische standpunten.
 - Toelichting: Hoe worden aspecten als vanzelfsprekend gepresenteerd en zo afgesloten van discussie?

3.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Om de kwaliteit van de resultaten te waarborgen moeten de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek in acht worden genomen. Tijdens het verzamelen van het materiaal is rekening gehouden met de overeenkomsten en verschillen tussen de podcastafleveringen. Ten behoeve van de validiteit van dit onderzoek is er gekozen voor afleveringen die qua thematiek en geweldsdelicten dicht bij elkaar liggen. Daarnaast is er juist voor gekozen om wat betreft actoren podcasts met grote verschillen te selecteren, zo kunnen patronen in representatie van verschillende groepen met elkaar worden vergeleken.

De analyse van het materiaal is gedaan volgens een zo overzichtelijk mogelijk codeboek, zoals te zien in bijlage I. Dit codeboek is opgesteld na een eerste algemene analyseronde. Vervolgens zijn de codes op gelijke wijze toegepast op alle transcripten. Door deze consistente methode en de selectie van divers maar vergelijkbaar materiaal wordt geacht de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek te waarborgen.

4. Resultaten

De kritische discoursanalyse van zes podcastafleveringen heeft geresulteerd in de identificatie van een aantal overkoepelende thema's. Ten eerste wordt in dit hoofdstuk uiteengezet hoe de verhaalstructuur representaties binnen een bepaalde context plaatst. Dan wordt uiteengezet hoe de positie van de journalist als actor bijdraagt aan identiteitswerk en de formulering van representaties. De manier waarop de voice van de journalist betrokken is in de podcast heeft invloed op de ruimte die de voice van de verdachte krijgt. De resultaten illustreren hoe de voice van de verdachten overschaduwd kan worden door de journalist en hoe dit kan leiden tot othering. Ten slotte bevat dit hoofdstuk de analyse van de reproductie van suspect communities in de verschillende podcasts.

4.1 Verhaalstructuur

De geanalyseerde podcastafleveringen krijgen vorm aan de hand van keuzes van de makers over de verhaalstructuur. Journalisten bepalen de aan- en afwezigheid van muzikale onderbrekingen, waarmee kan worden ingespeeld op emoties, ze maken keuzes met betrekking tot audioproductie (wordt audio volledig live opgenomen of deels in een studio) en besluiten in welke mate ze het verhaal laten leiden door traditionele journalistieke praktijken (zoals hoor- en wederhoor, verificatie en connotaties van betrouwbaarheid). Deze technieken plaatsen de inhoud van de podcastafleveringen binnen een bepaalde context: van een hoog entertainmentgehalte tot een streven naar traditioneel journalistieke objectiviteit.

Een podcastmaker kan ervoor kiezen om zijn verhaal te segmenteren door middel van muzikale onderbrekingen, waarmee ook wordt ingespeeld op emotie. In de vijfde aflevering van *Appie* wordt deze techniek veelvuldig toegepast om de spanning in het verhaal op te hogen. In de geanalyseerde aflevering van *De Taghi Podcast* wordt daarentegen vrijwel geen muziek gebruikt. Dit creëert niet alleen een andere sfeer maar plaatst de inhoud ook binnen een andere context. Waar *Appie* lijkt te streven naar een hoger entertainmentgehalte, is in *De Taghi Podcast* het natuurlijke gesprek bepalend voor de verhaalstructuur.

Het geluid in *De Taghi Podcast* is opgenomen zonder onderbrekingen en binnen de vier muren van een podcaststudio. De makers van de andere 5 geanalyseerde podcasts maken de keuze om fragmenten, interviews en soms zelfs muziek op locatie op te nemen. Het gevolg is dat naast de stemmen van de journalisten, ook andere actoren aan het woord komen. Deze stemmen beïnvloeden de inhoud en structuur van het verhaal. Bovendien biedt een breder aanbod van stemmen meer kans op diverse representatie. Ook zorgt op locatie opgenomen audio voor een bepaalde connotatie van realisme omdat vaak ook omgevingsgeluiden te horen zijn.

De verhaalstructuur van de geanalyseerde podcasts volgt tot op zekere hoogte de conventies van traditionele journalistiek. De eerdergenoemde omgevingsgeluiden maken de verhalen niet alleen interessanter om naar te luisteren maar creëren ook een gevoel van betrouwbaarheid. Als een journalist fragmenten laat horen die onbewerkt zijn en in de openbare ruimte zijn opgenomen, kan de inhoud dichterbij de waarheid voelen. Daarnaast plaatst het de luisteraar dichterbij het journalistieke proces. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in dit fragment waarin de journalisten van NRC een verdachte interviewen:

[19:29 - 20:00] Anna Kortering: "Maar in de politiedocumenten die ik heb gevonden staat wel dat er in zijn huis wapens zijn gevonden. Ik leg het hem voor. Klopt het dat er bij een huiszoeking nog wel wapens waren gevonden bij u? Nee?"

Henk Amstelveen: "Geen enkel. Bewijs. Nee geen enkel wapen."

In dit fragment horen we niet alleen de interne monoloog van de journaliste, waarin ze verwijst naar het brononderzoek dat ze als voorwerk heeft gedaan, maar horen we ook hoe ze dit vertaalt naar een interviewvraag en hoe de verdachte vervolgens op deze vraag reageert. Zo wordt er in deze 30 seconden mondeling naar een bron verwezen waarmee de journalist voldoet aan de journalistieke praktijk van verificatie en zien we de strategie van hoor- en wederhoor in de praktijk toegepast. Deze journalistieke werkwijze geeft zo vorm aan de structuur van de podcastafleveringen en beïnvloedt de context waarin de representaties van verdachten (en andere actoren) tot stand komen.

4.2 Journalist als actor

De kenmerken van de journalistieke werkwijze geven niet alleen richting aan de structuur, maar ook aan de positie van de journalist als actor in het verhaal van de podcastaflevering. Dankzij de affordances van het podcastmedium is het minder gemakkelijk voor de journalist om de positie van onafhankelijke, onpersoonlijke en onbevooroordeelde verteller aan te nemen. Mede omdat het stemgeluid van de journalist zowel emotie als persoonlijkheid impliceert. Op basis van de positie van de journalist als actor kunnen de geanalyseerde podcastafleveringen op een spectrum geplaatst worden: van een zeer betrokken journalist tot een zeer afstandelijke verteller. Met aan de ene kant de aflevering van *Sorry voor mijn broertje* waarin de journalist op minimale wijze betrokken is bij het verhaal. En aan de andere kant de aflevering van *De Taghi Podcast* waarin de journalisten het verhaal binnen de context van hun eigen identiteit plaatsen. Hierin komt een aantal patronen naar voren die ik hieronder zal toelichten.

4.2.1 Identiteitswerk: expertise

Aan de ene kant werken de betrokken journalisten op verschillende manieren aan hun professionele identiteit. Zo creëren ze afstandelijkheid door te verwijzen naar externe expertise in plaats van hun eigen kennis of oordeel. Zoals te zien is in dit fragment uit *Het Geheim van Mallorca*:

[0:45 – 01:37] Joris Peters: “Het is zo ver. De dag waar veel mensen de verdachten en niet in de laatste plaats de nabestaanden op hebben gewacht. De dag dat de rechtbank, bijna anderhalf jaar na de gebeurtenissen in Mallorca, uitspraak doet. Wie zijn er schuldig en welke straffen staan daartegenover? En is er genoeg bewijs om iemand aan te wijzen als verantwoordelijke voor de dood van Carlo?”

Fragment Het Geheim van Mallorca – Nu.nl – Aflevering 7

Hoewel we hier de journalist horen praten en vragen horen stellen, plaatst hij de verantwoordelijkheid voor het beantwoorden van de gestelde vragen bij een externe instantie. Zo bevestigt hij dat hij een betrouwbare bron gebruikt en neemt hij zelf afstand. Datzelfde zien we in dit fragment uit de podcast *Cocaïnekoorts*:

[19:54 - 20:16] Jan Meeus: “Op het moment dat Taghi door de Spaanse autoriteiten wordt gekenschetst als een grote drugshandelaar, begint ook in Nederland zijn naam steeds vaker rond te zingen onder criminelen. Hij zou betrokken zijn bij grote cocaïne-transporten en hij zou er niet voor terugdeinzen om geweld te gebruiken.”

Fragment Cocaïnekoorts – NRC – Aflevering 2

Hier past de journalist het afstandelijke perspectief en de externe expertise toe op de beschrijving van het gedrag van de verdachte. Zo neemt hij afstand van de inhoud van de representatie. Ridouan

Taghi wordt hier als gewelddadig geïdentificeerd, maar dat gebeurt in de woorden van een externe bron (de Spaanse autoriteiten). Deze mondelinge bronverwijzing impliceert dat de beschrijving objectief is.

Daarnaast draagt de eerdergenoemde journalistieke werkwijze ook bij aan de constructie van de identiteit van de journalist als professional. De journalisten van Het Parool verwijzen in *De Taghi Podcast* bijvoorbeeld regelmatig naar hun contacten met ervaringsdeskundigen en de politie:

[04:39 - 04:55] Paul Vugts: “Zowel Wouter als ik kregen vanuit het milieu en vanuit opsporingsdienst te horen, wacht eens even jongens, jullie hebben het steeds over Holleder, maar er is iets heel nieuws.”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool – Aflevering 29

Deze afhankelijkheid van externe expertise wordt afgewisseld door nadruk op de expertise van de journalisten zelf. Hier beschrijven de journalisten de verdachten op basis van hun eigen kennis en presenteren zichzelf als betrouwbaar dankzij hun eigen positie als expert binnen dit vakgebied:

[11:00 – 11:26] Paul Vugts: “En daar heb ik toen een portret van Gwenneth de Martha gemaakt, 5.000 woorden, waarin ik zijn carrière beschreef. Maar toen- het maken van dat verhaal, heeft het me pas inzicht gegeven in de echte persoon Martha en wie er om hem heen hing.”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool – Aflevering 29

De journalisten van *De Taghi Podcast* geven door hun eigen identiteitswerk vorm aan de context waarin representaties tot stand kunnen komen. De manier waarop verdachten worden beschreven verhoudt zich tot de manier waarop de journalisten zichzelf representeren. Dit resulteert niet alleen in een interpretatie in plaats van een reconstructie van het gedrag van verdachten, maar beperkt ook de ruimte die de verdachten vervolgens krijgen om hun eigen voice te representeren. In het geval van *De Taghi Podcast* komen de verdachten helemaal niet aan het woord, maar mocht dat wel zo zijn, moeten zij zich verhouden tot de machtige positie van de journalist en kunnen ze nooit een evenwichtige discussie voeren. Door de positie van de journalist als expert is die persoon niet alleen machtiger maar komt die ook betrouwbaarder over.

4.2.2 Identiteitswerk: menselijkheid

Ondanks pogingen om een traditionele positie als journalist in te nemen, bevatten de afleveringen veel momenten waarop de journalisten hun menselijkheid laten doorschemeren. Deze momenten roepen associaties met authenticiteit en eerlijkheid op, waardoor ze meer vertrouwen kunnen opwekken. In de eerste minuten van de meeste afleveringen introduceren de journalisten zichzelf door hun naam te noemen. Een voorbeeld van zo'n introductie is te vinden in *De Taghi Podcast*:

[00:55 - 01:11] Corrie Gerritsma: “Daarover gaan we het hebben in deze nieuwe aflevering van de Taghi podcast van Het Parool. Mijn naam is Corrie Gerritsma en naast mij zitten zoals altijd misdaadverslaggevers Paul Vugts en Wouter Louwman- s. Oh, Wouter Lauwmans, nog een keer even heel hard dat iedereen het goed weet.”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool – Aflevering 29

Deze introducties plaatsen de journalisten als centrale vertellers in het verhaal. Waar je in een geschreven journalistiek artikel nog over de naam van de auteur heen kan lezen, is het voor het podcastpubliek onvermijdelijk om de rol van de journalist te erkennen. De instrumentele rol van de podcastmakers wordt nogmaals benadrukt in de laatste minuten van elke geanalyseerde aflevering, waar ter afsluiting van het verhaal alle journalisten bij naam worden genoemd en bedankt.

Naast deze letterlijke benoeming van de journalist als actor wordt de menselijkheid van de journalist benadrukt door de eigen expertise weg te schuiven. Dat gebeurt onder andere in *Het Geheim van Rijswijk*. De journalisten van NRC staan op het punt om een verdachte te woord te staan. Ze spreken elkaar kort voor het gesprek in de auto wat moed in:

[03:20 - 03:51] Anna Kortering: “Nee, dat is waar, maar ik vind al die mensen die hier dan al staan te kijken en meteen al 'blablabla' Ik weet het niet, we gaan het zien.”

Mirjam van Zuidam: “Oké. Goed. Maar ja, het is... Maar die moet je vergeten. Daar moet je niet mee bezig zijn.

Anna Kortering: Nee, dat is zo. Oké, we kunnen het. We gaan het gewoon doen.”

Fragment Het Geheim van Rijswijk – NRC – Aflevering 9

De onzekerheid die dit fragment uitstraalt, heeft invloed op de identiteit van de journalist én de representatie van de verdachte. Het maakt de journalisten minder professioneel, maar misschien wel betrouwbaarder dankzij hun menselijkheid. Hierbij valt ook op dat de journalisten beiden vrouw zijn. Waarbij hun mannelijke collega's van *De Taghi Podcast* een beroep doen op expertise om vertrouwen op te roepen, laten deze vrouwelijke journalisten juist hun emoties doorschemeren. Bovendien positioneert het de verdachte als iemand die angst opwekt en waar zelfs deze journalisten nerveus van worden.

[06:35 – 06:48] Marc Adriani: “Nu zul je denken, lekker belangrijk, we hebben hem. Veroordelen, opsluiten en klaar.”

Fragment Appie – Nu.nl – Aflevering 5

Het identiteitswerk van de journalist berust deels op de relatie met het publiek. In bovenstaand fragment uit *Appie* spreekt podcastpresentator Marc Adriani zijn publiek direct aan en beoogt hij te weten wat de luisteraar denkt. Hiermee creëert hij een duidelijke 'wij' groep en plaatst hij de verdachte buiten die groep.

4.3 Voice

In de geanalyseerde podcasts is de stem van de journalist een onmisbaar onderdeel van het geheel. Zelfs in de podcast *Sorry voor mijn broertje*, waar journalist Sosha Duysker een minimale rol speelt, is haar stem meermaals te horen. In *De Taghi Podcast* zijn alleen de stemmen van de journalisten te horen en komen de stemmen van de verdachten over wie het inhoudelijk gaat niet aan bod. Dit betekent dat de representatie van de verdachten volledig in handen (of in de mond) van de journalisten ligt. Wanneer er wordt gesproken over de emoties en intenties van de verdachten kan er enkel worden gespeculeerd:

[32:28 – 32:40] Paul Vugts: En dat je die berichten, die lees je nu, die PGP, die onderlinge berichten. En dan zie je hoe verschrikkelijk gemakkelijk er wordt beschikt over leven en dood.

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool – Aflevering 29

Deze indirecte representatie van de stem creëert afstand tussen het publiek en de verdachte zonder ruimte voor weerlegging. Waardoor de inhoud vanzelfsprekend waarheidsgetrouw lijkt. Wanneer de verdachte wel ruimte krijgt en zijn stem direct te horen is, zien we dat enkel de menselijke

karacteristieken van zijn stem het al moeilijk maken om overhaaste conclusies te trekken over zijn intenties:

[15:50 – 16:31] Henk Amstelveen: “Ja, omdat men zodanig heeft ingegrepen in mijn leven.” (stem slaat over - stilte)

Anna Kortering: “Dat raakt u hè?” (Amstelveen praat verder met instabiele stem)

Henk Amstelveen: “Ja, zeker. Ik wil er ook niet over praten. Nee. Het is koud op mijn dak. [...] Maar het is een verschrikkelijk periode. Omdat ik vind dat men doelbewust iemand voor hun karretje gespannen heeft.”

Fragment Het Geheim van Rijswijk – NRC – Aflevering 9

Bovendien zorgt de representatie van de directe stem van een verdachte voor een andere verhaalstructuur. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de hoofdvraag van een aflevering. De meeste geanalyseerde afleveringen bevatten een lijstje vragen die de journalist beoogt te beantwoorden. Vanuit het perspectief van de journalist als actor zien deze er als het volgt uit:

[12:55 – 13:10] Wouter Laumans: “Bij mij heeft dit ervoor gezorgd en ik denk ook bij Paul dat ik me echt ging afvragen. Wie zijn deze jongens? Waarom doen ze dit? En hoe zit dit?”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool – Aflevering 29

In het geval van de aflevering van *Het Geheim van Mallorca* wordt de vragenlijst opgesteld vanuit het perspectief van de rechtbank als externe expert:

[00:51 - 01:17] Joris Peters: “Wie zijn er schuldig en welke straffen staan daartegenover? En is er genoeg bewijs om iemand aan te wijzen als verantwoordelijke voor de dood van Carlo?”

Fragment Het Geheim van Mallorca – Nu.nl – Aflevering 7

Sorry voor mijn broertje bevat daarentegen minutenlange fragmenten waar de verdachte en zijn familie ononderbroken hun verhaal kunnen doen. De prominentie van de voice van de verdachte resulteert in een hele andere opsomming hoofdvragen:

[08:55 – 09:05] Peter Wesselink: “Kijk, hoe komt het? Waar komt het vandaan? Hoe ben ik er toe gekomen? Wat heb ik ervan geleerd? Hoe sta ik er nu in?”

Fragment Sorry voor mijn broertje – KRO NCRV – Aflevering 6

De aanwezigheid van de stem van de verdachte plaatst het perspectief van de journalist naar de achtergrond. Uit dit voorbeeld blijkt dan ook dat voice invloed heeft op verhaalstructuur en de verdeling van de macht over de inhoud van representaties.

4.4 Othering

In veel gevallen staat de voice van de verdachte niet op zichzelf. Hoewel in de podcast *Het Geheim van Rijswijk* de verdachten letterlijk aan het woord komen, positioneert de journalist zich constant ten opzichte van deze representatie. Elke uiting van de verdachte met Surinaamse afkomst wordt door de journalist herhaald. Hierbij berust de journalist op de veronderstelling dat de verdachte door zijn accent niet te verstaan is (een feit dat ze meermaals letterlijk benadrukt). In veel gevallen is de

verdachte echter wel te verstaan en resulteert de herhaling van de journalist niet in meer begrip voor de verdachte maar creëert de voice-over juist meer afstand:

[09:50 – 10:11] Anna Kortterink: “Kent u Henk Amstelveen toevallig?”
Bert O’Brien: “Ik ken hem wel. Ja, Amstelveen. Hij is ook hier.”
Anna Kortterink: “Ja. Bert O’Brien kent Henk Amstelveen. Hij is ook hier, zegt hij.”

Fragment Het Geheim van Rijswijk – NRC – Aflevering 9

De vertaling zet de verdachte weg als ‘de onverstanebare ander’ en kan dus gezien worden als een vorm van othering. Andere manieren waarop othering terugkeert in het materiaal is door afstandelijke verwijzingen:

[04:03- 04:13] Marc Adriani: “Want wij wilden deze Appie A zo snel mogelijk in Nederland achter de tralies.”
Harmen van der Wild: “Ja, maar waar niets is, verliest de keizer zijn recht. Ik bedoel, dat kan niet.”

Fragment Appie – NU.nl – Aflevering 5

In dit fragment uit de *Appie* podcast wordt er in één zin een duidelijke in-group en out-group gecreëerd. De verdachte is een buitenstaander waar met het aanwijzend voornaamwoord vanuit de in-group (van journalist en publiek) naar wordt gewezen. Het verschil tussen deze groepen wordt vervolgens geïllustreerd aan de hand van intelligentie. Appie valt onder het stereotype van de domme crimineel die in de misdaad is beland omdat hij niet slim genoeg is om dat niet te doen. Het gedrag van de verdachte wordt op bijna neerbuigende wijze besproken:

[02:40 – 02:49] (upbeat spionnen muziek begint) Marc Adriani: “Appie dacht slim te zijn door te vluchten naar Chili. [...]”

[04:49 - 05:05] Marc Adriani: “Hoe dan ook, terugkijkend had Appie beter een ander land kunnen kiezen. (op achtergrond van gesprek zijn fluitende vogels te horen)
Harmen van der Wild: “Ja, dan had hij goed voorwerk moeten doen.”

Fragment Appie – NU.nl – Aflevering 5

Het stereotype wordt in dit fragment versterkt aan de hand van spannende muziek. Dergelijke dramatiserende middelen resulteren in meerdere gevallen in othering.

De verhalende elementen zoals muziek of reconstructies worden door podcastmakers ingezet om de spanning te verhogen of om emoties te versterken. Indirect hebben deze elementen vervolgens invloed op de representaties van verdachten. Zo bevat de podcast *Cocaineoorts* veel indirecte citaten van de besproken verdachte, maar worden deze citaten voorgelezen door journalist Jan Meeus. Meeus dramatiseert de voice van de verdachte door zijn emoties te reconstrueren aan de hand van stemacteerwerk zoals in het volgende fragment:

[22:30 – 23:00] Jan Meeus: (geluid van typen) “Ja, ik hoop echt dat we een engel boven ons hoofd hebben. Anders echt hoofdpijn. Liggen alle ijzers daar echt? Alles? Ongelooflijk. Vrouwen? Geld? Sleutels? Wat een fucking amateurs.”

Fragment Cocaineoorts – NRC – Aflevering 2

Daarnaast zetten de podcastmakers ook superlatieven en herhaling in om beschrijvingen van geweld te dramatiseren ten behoeve van het entertainmentgehalte van hun producties:

[11:29 – 11:40] Wouter Laumans: “Dus in 2012 heb je dus een mega aanslag waarbij twee jonge jongens worden geliquideerd, echt afgemaakt.”

Paul Vugts: “En op die motoragenten geschoten wordt. Heftig.”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool – Aflevering 29

Deze beschrijvingen van geweld benadrukken de status van de verdachten als gewelddadig en hun acties als onbegrijpelijk voor de journalist en het publiek. Omdat ze in het geval van *De Taghi Podcast* ook geen ruimte krijgen om de context van dit geweld toe te lichten, zet dit fragment de verdachten neer als onbegrijpelijke ander.

Het Geheim van Rijswijk is gestructureerd als zoektocht naar de waarheid. Dit maakt de podcast spannend, maar gebruikt wel stereotypes en aannames over verdachten om deze spanning te faciliteren. Zo blijkt uit het citaat in 4.2.2 dat de journalisten voor de ontmoeting met de verdachte zenuwachtig en angstig zijn. Wat voortbouwt op de aanname dat de verdachte gevaarlijk zal zijn. Vervolgens wordt in het onderstaande fragment deze aanname weliswaar weerlegd, maar de onterechte initiële representatie is dan al uitgesproken:

[07: 25 – 07:40] Anna Korterink: “Ik vraag me af hoe ver ik door kan vragen. [...] Maar mijn angst ben ik kwijt.”

Fragment Het Geheim van Rijswijk – NRC – Aflevering 9

De journalist gebruikt hier dus stereotypes en aannames in combinatie met eigen emoties om spanning op te bouwen. Deze stereotypes kunnen vervolgens deels worden weerlegd door inclusie van voice en emotie van verdachte. Maar het verhaal gaat toch uit van een bepaalde vanzelfsprekendheid van de rol die deze verdachten in het verhaal krijgen.

4.5 Relatie tussen verhaalstructuur, voice en othering

Het identiteitswerk van de journalist geeft deze actor een actieve stem in het verhaal waarmee de journalist zich automatisch ten opzichte van andere actoren verhoudt. De voice van de verdachten wordt dus in relatie tot de voice van de journalist geconstrueerd. De journalist heeft controle over zijn eigen identiteit. De verdachte heeft minder macht over in welk verhaal zijn perspectief wordt geplaatst en of dat perspectief überhaupt aan bod komt.

Een voorbeeld van deze verhouding komt voor in *De Taghi Podcast*. De journalisten van Het Parool bouwen actief hun reputatie als expert op in de eerste mintuten van deze podcast, door voornamelijk naar hun eigen ervaringen te refereren als bron. Zoals te zien in onderstaand fragment:

[10:12 - 10:47] Wouter Laumans: “Mag ik een vraag stellen aan Paul? Dat heb ik eigenlijk nooit in mijn hoofd gevraagd. Wist jij wie Benaouf A. was? Had jij wel eens van hem gehoord op 29 december 2012? Want ik namelijk niet, ik wist echt helemaal niks over Benaouf A.”

Corrie Gerritsma: “Maar kennen jullie wel een van die andere jongens die daar toen bij betrokken waren?”

Paul Vugts: “Als ik het eerlijk aan moet geven, nee, had ik er nooit van gehoord. Wel had ik van Gwenneth de Martha een groot portret geschreven.”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool - Aflevering 29

Wouter Laumans vraagt collegiaal aan Paul Vugts of hij wel eens van de besproken verdachte heeft gehoord. Vugts antwoordt ontkennend. Eerst lijkt dit af te doen aan zijn expertise, als expert zou hij immers alles moeten weten over het crimineel circuit. Maar wat deze uitspraak in werkelijkheid benadrukt, is de status van de verdachte als de onbekende 'ander'. Oftewel, er is hier sprake van othering. In de volgende fragmenten gebruiken de journalisten de woorden 'niemand' en 'we' om het gebrek aan kennis over de verdachten weg te zetten als vanzelfsprekendheid.

[11:56 - 12:07] Wouter Laumans: “[...] komt er op een gegeven moment ene Riduan Taghi op. En eigenlijk weet niemand ook wie dat is, snap je.”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool - Aflevering 29

[13:00 – 13:05] Criminoloog Robbie Roks: “We weten eigenlijk heel weinig over hoe dit soort groepen zich door de tijd heen ontwikkelen.”

Fragment Cocaïnekoorts – NRC – Aflevering 2

Journalisten krijgen door het podcastmedium de kans om eigen identiteit en voice een plek te geven in het verhaal en lijken hierdoor actief bij te dragen aan othering. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het vertalen of acteren van de voice van verdachten of door de voice van de verdachte te laten overschaduw. Wanneer een journalist zichzelf buiten het verhaal laat en de verhaalstructuur meer ruimte biedt voor de voice van verdachten zien we dan er ook minder othering plaatsvindt. Hierin zien we weinig verschil tussen verdachten van verschillende afkomst.

Zo volgt *Sorry voor mijn broertje* het verhaal van Nabil, een verdachte met een islamitische achtergrond. In deze podcast speelt zoals eerder beschreven de journalist een kleine rol. Het publiek wordt niet betrokken bij het journalistieke proces en de emoties van de journalist blijven buiten beeld. In tegenstelling tot de andere podcasts krijgt de verdachte minutenlang ononderbroken de tijd om zijn verhaal te doen. Wanneer hij straattaal gebruikt wordt dit niet vertaald:

[11:11 – 11:25] Nabil Hamidi: “Ik herken er heel veel situaties daarin uit. Dat iemand zegt, is hij snitch? Deze jongen naast mij maakt er totaal niks van mee. Maar hij zegt gewoon, ja ja ja, hij snitch.”

Fragment Sorry voor mijn broertje – KRO NCRV – Aflevering 6

In *Het Geheim van Rijswijk* krijgen de verdachten met een Surinaamse achtergrond weliswaar ook de tijd om uitgebreid hun verhaal te doen, maar hun voice wordt onderbroken en vertaald door de journalist. In *Cocaïnekoorts* wordt Taghi letterlijk geciteerd, maar wel binnen de context van acteerwerk van de journalist en inclusief vertalingen van straattaal. In *Appie* komt de verdachte zonder migratieachtergrond niet aan het woord en neemt de journalist veel ruimte om te speculeren over zijn intenties. In *Het Geheim van Mallorca* is er ruimte voor de vader van de verdachte met islamitische achtergrond om kort een ander perspectief op te werpen, maar dit perspectief wordt voorafgegaan en opgevolgd door het perspectief van de nabestaanden, waar de journalist zich vervolgens expliciet bij aansluit. In *De Taghi Podcast* komen de stemmen van de verdachten niet aan bod en dient het verhaal vooral als identiteitswerk van de journalisten.

Deze podcastafleveringen vertellen het verhaal van verdachten met verschillende achtergronden. De ruimte die deze actoren krijgen om hun verhaal te doen en de manier waarop ze

als ‘ander’ worden gerepresenteerd, lijkt eerder gerelateerd aan de aanwezigheid van de journalist in het verhaal dan aan hun afkomst.

4.6 Suspect community: “de rode draad”

De afkomst van de verschillende verdachten speelt een belangrijke rol wanneer we ons richten op het concept ‘suspect community’. De code suspect community omvat de gevallen waarin de relatie tussen criminaliteit en de afkomst van de verdachten als vanzelfsprekend wordt gepresenteerd.

Hoewel de literatuur wijst op het bestaan van een suspect community rondom alle Nederlanders met een islamitische achtergrond en op basis van deze afbakening ook de geanalyseerde podcasts zijn geselecteerd, speelt het islamitische geloof weinig tot geen rol. Hoewel de verdachten in *Cocaineoorts*, *de Taghi Podcast*, *Sorry voor mijn broertje* en *Het Geheim van Mallorca* allemaal van islamitische afkomst zijn, wordt dit niet in relatie gebracht tot hun rol als verdachten. De muren van de suspect community omheinen daarentegen wel de Marokkaanse afkomst van de verdachten in *Cocaineoorts* en *De Taghi Podcast*. De relatie van de verdachten in deze podcasts met het land waar hun voorvaders vandaan komen, komt niet alleen regelmatig ter sprake maar wordt ook op verschillende manieren in verband gebracht met hun criminaliteit.

Hierbij maak ik onderscheid tussen fragmenten waarin dit verband wordt gekoppeld aan kenmerken die inherent zijn aan de groep met Marokkaanse afkomst (oftewel in-group) en fragmenten waarin verschillen met de out-group worden gebruikt om vanzelfsprekendheid te illustreren. De eerste categorie zien we terug in dit fragment waar de zogenoemde ‘nieuwe generatie criminelen’, Amsterdamse jongens met een Marokkaanse achtergrond, wordt verbonden door één rode draad; geweld:

[33:15 – 33:25] Paul Vugts: “Je ziet dat die gasten daar ook de hele tijd besproken worden. [...]”

Corrie Gerritsma: “Hoe je dat nou zegt, die rode draad, is dat vreselijke geweld en al die liquidatie. Die roekeloosheid ook.”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool - Aflevering 29

De tweede categorie onder de code suspect community uit zich dus in vergelijkingen met andere groepen. In dit fragment wordt een moord binnen het criminele netwerk van Willem Holleeder vergeleken met een moord binnen deze ‘nieuwe generatie’:

[02:13 - 02:28] Paul Vugts: “Het is niet- bijvoorbeeld: Sam Klepper is in 2000 ook met automatische vuurwapens vermoord. Maar gewoon op een avond midden in een gewone woonbuurt zo roekeloos heen en weer schieten met Kalashnikovs.”

Fragment De Taghi Podcast – Het Parool - Aflevering 29

In deze fragmenten wordt het gedrag van de verdachten met een Marokkaanse achtergrond als onverklaarbaar en willekeurig gewelddadig gerepresenteerd. Dit gebeurt op grotere schaal in *De Taghi Podcast*, maar ook in *Cocaineoorts* speelt de relatie tussen Marokkaanse afkomst en criminaliteit een centrale rol. De structuur van de aflevering volgt het verhaal van de migratie van de familie van de verdachte. De journalisten erkennen dat de relatie tussen afkomst en criminaliteit een veel voorkomende aanname is en ontkennen dit niet. Toch geven ze wel een alternatieve verklaring.

Hiervoor laten ze Nadia, een Nederlandse van Marokkaanse afkomst zonder criminele achtergrond, aan het woord:

[06:30 – 07:04] Nadia Bouras: “Heel veel van die jongens die gewoon met hun voornaam en hun voorletter in de krant staan, die ken ik nog van vroeger. Dat waren jongens die wij dus kenden, de families kwamen bij elkaar over de vloer. Een van die jongens daar heb ik nog van leren fietsen, in de Vincent van Goghstraat hier in de Pijp.”

Gabriella Adèr: “Veel van die jongens waren van Marokkaanse afkomst, net als Nadia.”

[07:05 - 07:26] Nadia Bouras: “Ze hebben niet een Marokkaans gen voor criminaliteit.”

Fragment Cocainekoorts – NRC – Aflevering 2

Nadia ontkent expliciet dat er een Marokkaans gen is voor criminaliteit en beschrijft de verdachten terwijl ze typisch Nederlands gedrag vertonen (zoals elkaar leren fietsen). Toch geven de journalisten van NRC en hun externe experts wel aan dat criminaliteit onder deze bevolkingsgroep meer voorkomt. Deze suspect community is echter geen vanzelfsprekendheid en wordt als het volgt toegelicht:

[07:05 - 07:26] Nadia Bouras: “Als we kijken naar de criminaliteitscijfers onder eerste generatie Marokkaanse voormalige gastarbeiders, dan zien we dat die lager ligt dan onder de Nederlandse bevolking van dezelfde leeftijd. [...]”

Gabriella Adèr: “Nadia zegt dat we eigenlijk moeten kijken naar de Marokkaans-Nederlandse cultuur.”

[08:34 – 09:00] Nadia Bouras: “Die gezinshereniging viel namelijk heel ongelukkig samen met massale werkloosheid onder de eerste generatie Marokkaanse arbeiders. Vaders, moeders spraken vaak de taal heel gebrekkig, konden hun kinderen niet helpen op school. Dus schooluitval was heel erg belangrijk binnen die gezinnen. Toen wij opgroeiden, misten wij ook rolmodellen.”

Fragment Cocainekoorts – NRC – Aflevering 2

Hoewel de criminaliteit van jongeren met een Marokkaanse achtergrond dus verklaard wordt door te verwijzen naar de gevolgen van migratie, ligt de nadruk van deze podcast nog steeds op de relatie tussen de geografische afkomst en misdaad. De podcast *Sorry voor mijn broertje*, waarin de centrale verdachte van Afghaanse afkomst is, verwijst weliswaar naar het bestaan van een suspect community, maar benoemt hier op geen enkel moment de geografische afkomst of het islamitische geloof. Er wordt enkel indirect aandacht besteed aan het weerleggen van aannames over de verdachte, om vervolgens te benadrukken dat deze verdachte daarin uniek is:

[16:00 – 16:36] Els van de Meij: “De ouders en het gezin van Nabil was ook een van de eerste gezinnen... die kwamen hier koken op de groep voor alle jongens. [...] En de liefde van die mensen voor deze jongen. Dat was, ja, dat was een verademing. [...] Dat is een van de weinige jongens waarvan je... In de afgelopen tien jaar, die ik heb gezien waarvan ik dacht, ja dat komt goed.”

Fragment Sorry voor mijn broertje – KRO NCRV – Aflevering 6

De verdachte Nabil wordt in dit fragment vergeleken met andere ‘jongens’. Deze vergelijking wijst op een andere groep verdachten, waarmee Nabil kenmerken deelt, wiens relatie met criminaliteit als vanzelfsprekend wordt gezien. Het kan zijn dat hiermee wordt gerefereerd aan verdachten in het

algemeen (ongeacht afkomst), maar nadruk op de afwijkende kenmerken van Nabils gezin en familie wijzen op een overeenkomsten met betrekking tot de afkomst van deze families. Hoewel er dus wel indirect wordt verwezen naar een suspect community valt op dat, in tegenstelling tot verdachten met een Marokkaanse afkomst, deze Afghaanse verdachte niet op dergelijke wijze wordt getypeerd.

Ondanks de verschillen staan deze fragmenten in schril contrast met de verklaring van het gedrag van de verdachte zonder migratieachtergrond in *Appie*. Zijn criminaliteit wordt besproken als verbazingwekkend en zelfs schokkend. Er hangt rondom verdachten zoals Appie geen verwachting van criminaliteit:

[14:52 – 15:14] Tries Scherpel: “We waren met stomheid geslagen. Ik vond het echt afschuwelijk. Echt afschuwelijk. In de eerste instantie denk je nou, hoe kan dit? Het kan niet waar zijn. Het was natuurlijk wel waar. Maar het was zó'n enorm contrast met zoals wij hem kenden.”

Fragment Appie – NU.nl – Aflevering 5

De podcast *Het Geheim van Mallorca* is een uitzondering op de regel. Van de verdachten in deze podcast hebben er acht geen migratieachtergrond. Een van de verdachten heeft een Marokkaanse achtergrond. De afkomst van deze laatste verdachte wordt niet in de podcast besproken en is enkel te herkennen in het accent van zijn vader, die kort aan het woord komt, en de voornaam van de verdachte: Sanil. Verder wordt het gedrag van de andere verdachten ook niet gerelateerd aan hun afkomst of, zoals in het geval van *Appie*, juist als onverwacht beschreven.

De uitzonderingspositie van deze aflevering is te verklaren aan de hand van het leidende perspectief van het verhaal. Zoals blijkt uit het volgende fragment is *Het Geheim van Mallorca* gestructureerd op basis van de rechtszaak en staat de stem van de rechter centraal.

[04:05 – 04:25] Joris Peters: “De rechter voelt de spanning feilloos aan en ziet daarom reden om antwoord te geven op die ene cruciale vraag. Hij maakt direct bij de start van de zitting duidelijk waar het in deze zaak om gaat.”

Rechter: “Er volgt ook veroordeling voor het medeplegen van de doodslag op Carlo.”

Fragment Het Geheim van Mallorca – Nu.nl – Aflevering 7

Het taalgebruik van de rechter wordt door zowel de journalist als de nabestaanden die aan het woord komen gereproduceerd. Dergelijk taalgebruik heeft een sterke connotatie van neutraliteit en eerlijkheid zoals deze enkel aan de rechtbank kan worden gekoppeld. Dit kan mogelijk verklaren waarom er in deze podcastaflevering niet naar een suspect community wordt verwezen.

5. Conclusie

In dit onderzoek is aan de hand van een kritische discoursanalyse volgens een aangepast stappenplan van Carvalho (2008) een corpus van 6 podcastafleveringen geanalyseerd. In dit hoofdstuk wordt een antwoord geformuleerd op de volgende hoofdvraag: *Hoe worden Nederlandse verdachten met een Marokkaanse achtergrond gerepresenteerd in misdaadpodcasts in vergelijking met andere verdachten?*

De resultaten wijzen op het belang van de rol van de journalist als machtige actor. De stem van de journalist en de prominentie van de journalist in het narratief van de aflevering geven richting aan de representaties van andere actoren, waaronder de verdachten. De journalist maakt keuzes met betrekking tot de verhaalstructuur van de geanalyseerde podcasts en vormt zo de context waarin discourses geproduceerd en gereproduceerd worden. Deze keuzes en de positie van de journalist hebben invloed op de mate waarin de voice van verdachten aan bod komt. In de podcastafleveringen waarin de voice van de verdachte in mindere mate te horen is of de woorden van de verdachte actief worden geïnterpreteerd door de journalist, vindt meer othering plaats. De verdachte wordt gerepresenteerd als vanzelfsprekend 'anders', waardoor stereotypes in stand blijven en vooroordelen niet worden weerlegd.

De podcastafleveringen waarin othering is geïdentificeerd, vertellen het verhaal van verdachten met verschillende achtergronden. De ruimte die deze actoren krijgen om hun verhaal te doen en de manier waarop ze als 'ander' worden gerepresenteerd, lijkt eerder gerelateerd aan de aanwezigheid van de journalist in het verhaal dan aan hun afkomst.

De relatie tussen afkomst en criminaliteit van verdachten met een Marokkaanse achtergrond wordt in het corpus van dit onderzoek gepresenteerd als een oorzaak-gevolg-relatie, terwijl de criminaliteit van een verdachte zonder migratieachtergrond juist als onverwacht wordt gepresenteerd. Als aanvulling op de literatuur wijzen de resultaten van dit onderzoek op een unieke positie voor verdachten met een Marokkaanse achtergrond als suspect community in de geanalyseerde misdaadpodcasts. Waar de afkomst van *Marokkaanse* verdachten meermaals expliciet wordt benoemd, blijft de afkomst van een verdachte met een andere islamitische afkomst buiten beeld. Deze bevinding duidt mogelijk op een verschil tussen representaties van gehele islamitische gemeenschap en de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap specifiek.

De aanleiding van dit onderzoek was de kritische potentie van podcasts voor de representatie van verdachten met een Marokkaanse achtergrond. Dankzij de affordances van het medium, waaronder de aanwezigheid van letterlijke stemmen, zouden podcasts bestaande machtsstructuren binnen de journalistiek kunnen overbruggen en stereotyperingen kunnen voorkomen. De resultaten van dit onderzoek illustreren dat de beperkte betrokkenheid van de journalist als actor instrumenteel is om deze belofte te vervullen. De stem van een verdachte, inclusief zijn emotie en karakter, kan vooroordelen tegenspreken en aannames weerleggen. Ook de vanzelfsprekendheid waarmee Marokkaanse Nederlanders in een verdachtenrol worden geplaatst, kan op deze wijze in podcasts worden tegengesproken. Dit onderzoek toont aan dat deze kritische potentie nog niet overal wordt vervuld.

6. Discussie

In deze masterscriptie is aan de hand van een kritische discoursanalyse onderzocht hoe Marokkaanse Nederlanders worden gerepresenteerd in podcasts over waargebeurde misdaad in vergelijking met andere verdachten. Dit hoofdstuk bevat een interpretatie van de resultaten, een terugkoppeling naar de literatuur, een afweging van de beperkingen en implicaties en enkele suggesties voor vervolgonderzoek.

De resultaten illustreren hoe journalisten de macht hebben om de stem van de betrokken actoren vorm te geven en binnen een specifieke context te plaatsen. Aan de hand van keuzes met betrekking tot verhaalstructuur wordt de inhoud binnen een realistische of juist gedramatiseerde context geplaatst. Dit heeft gevolgen voor de vorm van de representaties van verdachten.

Daarnaast blijkt de rol van de journalist als actor in het verhaal instrumenteel. Hoe meer de journalist het verhaal vanuit zijn perspectief structureert, hoe minder macht de verdachte heeft om zijn eigen voice te formuleren. Als gevolg van deze scheve machtsverhouding tonen de resultaten veel voorbeelden van het fenomeen *othering*, zoals onder andere besproken door Dekker, Mikola en Colic-Peisker (2021). De journalist bouwt voort aan een *us-versus-them* discours door de stem van verdachten te weerleggen. Opvallend genoeg is hier geen verschil gevonden tussen de verdachten met en zonder migratieachtergrond. Hoewel het onderzoek van onder andere Dekker, et. al., Bouabid (2016), Veen en Thomas (2022) en Ruigrok en Van Atteveldt (2007) focust op *othering* in relatie tot afkomst en religie, stelt dit onderzoek *othering* vooral vast in relatie tot criminaliteit.

Dit gebeurt onder andere door het belang van het perspectief van de verdachte af te zwakken en te laten overschaduwen door het perspectief van de nabestaanden of van de journalist als expert. Zo blijkt de podcast *Sorry voor mijn broertje*, met een verdachte met islamitische achtergrond in de hoofdrol, een uitzondering. Door de beperkte betrokkenheid van de journalist wordt het perspectief van de verdachte niet volledig overschaduwed.

De resultaten wijzen er dus op dat de directe en ononderbroken representatie van de voice van een actor het belangrijkste middel is om de vanzelfsprekende positie als 'ander' te voorkomen. Dit bevestigt de bevindingen van Buozis (2017) over het concept *voice* in de podcast *Serial*. Buozis stelt dat podcasts, dankzij de affordances van het medium, unieke kansen biedt voor representatie aan de hand van letterlijke stemmen. De stem van de verdachte in *Serial* helpt de podcastmakers om vanzelfsprekendheden te bevragen door zijn ervaringen letterlijk te verwoorden. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat deze kritische potentie ook voor verdachten met een islamitische achtergrond vervuld kan worden, indien de journalist zich minimaal in het verhaal mengt.

Onderzoek naar de specifieke representatie van Marokkaanse Nederlanders in nieuwsmedia is schaars. De literatuur verdiept zich vooral in discourses over islam en terrorisme. De resultaten van dit onderzoek wijzen erop dat de geanalyseerde Nederlandse waargebeurde misdaadpodcasts deze discourses niet reproduceren. Het discours *suspect community*, zoals onder andere beschreven door Breen-Smyth (2014), wordt weliswaar gereproduceerd, maar lijkt te worden gekoppeld aan geografische en niet etnische kenmerken. Het thema terrorisme komt in de transcripten niet aan bod.

Deze resultaten sluiten aan op de bevindingen van Ruigrok en Van Atteveldt (2007) die de Nederlandse situatie identificeren als uniek (in vergelijking met het VK en de VS). De auteurs signaleren een afzwakking van de associatie tussen moslims en terrorisme in de periode na de moord op filmmaker Theo van Gogh (p. 84). Ze verklaren deze bevinding aan de hand van het lokale

perspectief van het incident, waardoor de daad eerder wordt gekoppeld aan lokale misdaad dan aan internationaal terrorisme. Het proces van othering nam in deze periode een lokaal en persoonlijk karakter aan. De resultaten van dit onderzoek sluiten aan op de bevindingen van Ruigrok en Atteveldt en geven aan dat dit patroon zich vandaag de dag ook in misdaadpodcasts voortzet.

Ook de racialisering van Marokkaanse Nederlanders door het toekennen van statische en karakteriserend stereotypische kenmerken, zoals De Koning (2016) identificeert in Pim Fortuyns retoriek, komt in het corpus veel terug. Het gedrag van verdachten wordt gecategoriseerd, bevraagd, verklaard en toegesproken op basis van negatieve definities (De Koning, 2016, p. 68).

De racialisering en vanzelfsprekendheid van suspect communities wordt, in tegelstelling tot de bevindingen van De Koning en Breen-Smyth, niet verklaard aan de hand van religie maar door andere kenmerken van deze groep. Zo worden de ingewikkelde familierelaties als gevolg van migratie genoemd en wordt verwezen naar zogenaamd inherente gewelddadige kenmerken. Een opvallend resultaat van de analyse is dat de podcasts *Cocaineoorts* en *De Taghi Podcasts*, waarin de verdachten van Marokkaanse afkomst zijn, continu refereren aan een relatie tussen afkomst en criminaliteit. Waar de makers van *Cocaineoorts* aannames expliciet benoemen maar wel weerleggen en de makers van *De Taghi Podcast* de stereotype verdachtenrol als vanzelfsprekend presenteren. De enige Marokkaanse verdachte wiens afkomst niet wordt benoemd of gerelateerd aan vanzelfsprekendheid, is de hoofdverdachte in *Het Geheim van Mallorca*. Een verklaring voor deze uitzondering is de unieke verhaalstructuur van de podcast, die de voice van de rechter als leidend aanhoudt. Waardoor de representaties in een ogenschijnlijk neutrale context worden geplaatst.

De resultaten wijzen daarnaast op een interessant verschil in discours tussen verdachten met een Marokkaanse en andere islamitische achtergronden als suspect community. In de podcast *Sorry voor mijn broertje* waar de verdachte wel islamitisch maar niet Marokkaans is, wordt niet naar de afkomst van de verdachte verwezen als verklaring voor zijn gedrag. Dit verschil is te verklaren door de aanwezigheid van de stem van de verdachte en de afwezigheid van de journalist als actor, waardoor de verdachte zijn eigen representatie kan formuleren. Maar dit verschil kan ook wijzen op een unieke afbakening van de suspect community van Marokkaanse Nederlanders, waar Afghaanse Nederlanders in mindere mate mee worden verbonden.

De afwezigheid van het discours over religie in relatie tot criminaliteit is daarnaast te verklaren aan de hand van het lokale perspectief van podcasts met Marokkaanse verdachten. Religie speelt geen expliciete rol, omdat het gaat om conflicten tussen individuen of beperkte groepen waarbij religie geen aanleiding of motivatie lijkt te zijn. In de retoriek van Fortuyn, zoals geanalyseerd door De Koning (2016), speelde religie wel een rol, omdat de politicus sprak van een ideologisch conflict waarbij moslims externe vijanden waren van Europa. De racialisering van moslims was gebaseerd op een onoplosbaar conflict tussen Nederland als 'wij' en externe moslims als 'zij'. In deze discussies verdwijnt individualiteit volledig uit het zicht (p. 74). In het corpus van dit onderzoek wordt er juist ingezoomd op lokale en individuele incidenten waardoor het verschil tussen 'wij' en 'zij' weliswaar wordt gereproduceerd, maar in relatie tot afkomst en niet tot religie.

Het gedrag van de verdachte zonder migratieachtergrond in *Appie* wordt gepositioneerd in een context die het bestaan van een suspect community juist uitsluit. De positie van Appie als dader wordt beschreven als onverwacht voor iemand zoals hij; het is vreemd dat hij een verdachte is geworden. Hiermee staat deze representatie loodrecht tegenover de representaties van Marokkaanse verdachten.

De podcast *Het Geheim van Rijswijk* wordt in de paragraaf over suspect communities niet besproken. Hiervoor is gekozen omdat het incident dat centraal staat in deze aflevering relateert aan een conflict tussen de Nederlandse staat en Suriname, waardoor enige verwijzing naar de nationaliteit van de verdachten niet los kan worden gezien van deze context. Wel is het relevant om te melden dat tijdens de selectie van de podcastafleveringen voor dit onderzoek opvallend weinig materiaal is gesignaleerd over verdachten met een Surinaamse of andere migratieachtergrond. Het lijkt er op dat er tijdens de selectie van verhalen voor misdaadpodcasts al sprake is van de reproductie van de vanzelfsprekende verdachtenrol van Marokkaanse Nederlanders.

De veronderstelling dat er tijdens de selectie van verhalen al sprake is van de reproductie van negatieve discoursen wijst op een belangrijke beperking van dit onderzoek. Elke selectie is subjectief. Ook het corpus van dit onderzoek is maar een beperkte greep uit het beschikbare materiaal. Hoewel deze selectie weloverwogen is gemaakt, is het zeker mogelijk dat er relevant materiaal buiten beeld is gebleven. Zo bevat het corpus enkel verhalen over mannelijke verdachten. Een discoursanalyse naar de representatie van vrouwelijke Marokkaanse verdachten had andere resultaten kunnen opleveren. Toch is het maar de vraag of er podcasts over deze groep bestaan. Ook andere podcasts, naast *Het Geheim van Rijswijk*, over verdachten met een niet-Marokkaanse migratieachtergrond lijken schaars.

Groter, eventueel kwantitatief, onderzoek naar de achtergrond en kenmerken van verdachten in de Nederlandstalige podcasts over waargebeurde misdaad kan de schaarse diversiteit verklaren. Waar dit onderzoek zich verdiept in de details van representatie van verdachten, zou toekomstig onderzoek meer inzicht kunnen bieden in overkoepelende patronen. Een belangrijke beperking van dit onderzoek is het gebrek aan materiaal over een diverse groep verdachten. Zo bevat de analyse geen vrouwelijke verdachten of verdachten met andere migratieachtergronden dan Surinaams, Marokkaans en Afghaans. Toekomstig onderzoek zou kunnen bevestigen of dit een gevolg is van een gebrek aan aandacht door journalisten of een gevolg is van vooroordelen in politiewerk waardoor bepaalde zaken al in deze fase worden geselecteerd. Zelfs als de verklaring te vinden is in daadwerkelijke grotere criminaliteit onder bepaalde bevolkingsgroepen valt te betwisten welke bevooroordeelde representaties hebben bijgedragen aan een cultuur waarin jonge Marokkaanse Nederlanders geen andere optie voor zichzelf zien.

Hoewel kritische discoursanalyse een uitstekende methode is om onderliggende en overkoepelende machtsstructuren in de details van teksten op te sporen, is de methode minder geschikt voor generalisaties. De resultaten van dit onderzoek zeggen dan ook enkel iets over het materiaal binnen de grenzen van het corpus en niet over het hele Nederlandstalige podcastlandschap. Wel kan het wijzen op grotere ongelijkheden en kunnen algemeen geaccepteerde vanzelfsprekendheden aan de kaak worden gesteld. Dat is dan ook het voornaamste doel van dit onderzoek.

De resultaten van dit onderzoek hebben in de eerste plaats implicaties voor journalisten die beogen een podcast over waargebeurde misdaad te maken. Om inclusieve representaties te faciliteren en stereotypering te voorkomen, kunnen podcastmakers de aanwezigheid van hun eigen voice beperken. Bovendien lijkt het relevant om afkomst en criminaliteit niet als oorzaak-gevolg-relatie te formuleren en vanzelfsprekendheden te vermijden door in te zoomen op individuele omstandigheden.

Ten slotte wijzen de resultaten op het belang van toekomstig onderzoek naar de representatie van Marokkaanse Nederlanders in misdaadjournalistiek. Zo kan er een bredere

vergelijkende analyse worden gedaan tussen de representaties van Nederlanders met islamitische achtergronden. Het zou bijvoorbeeld interessant zijn om te onderzoeken of er verschillen bestaan tussen de representaties van Turkse en Marokkaanse Nederlanders in nieuwsmedia. Dergelijke vergelijkende analyses kunnen bevestigen of de geïdentificeerde verschillen tussen Marokkaanse en andere islamitische verdachten een uitzondering zijn en zo niet hoe deze representaties dan van elkaar te onderscheiden zijn.

Literatuurlijst

- Bos, L., Lecheler, S., Mewafi, M. & Vliegenthart, R. (2016). It's the frame that matters: Immigrant integration and media framing effects in the Netherlands. *International Journal of Intercultural Relations*, 55(1), 97-108.
- Bouabid, A. (2016). De Marokkanenpaniek: de sociale constructie van 'Marokkanen' als folk devils. *Tijdschrift over Cultuur en Criminaliteit*, 6(1), 82-99.
- Bouras, N. (2012). *Het land van herkomst: Perspectieven op verbondenheid met Marokko, 1960-2010*. [Dissertatie]. Universiteit Leiden.
- Buozis, M. (2017). Giving voice to the accused: Serial and the critical potential of true crime. *Communication and Critical/Cultural Studies*, 14(3), 254-270.
- Broersma, M. (2010). Journalism as performative discourse. In V. Rupa (Red.), *Journalism and Meaning-Making; Reading the Newspaper* (pp. 15-35). New York: Hampton Press.
- Breen-Smyth, M. (2014). Theorising the "suspect community": counterterrorism, security practices and the public imagination. *Critical Studies on Terrorism*, 7(2), 223-240.
- Carvalho, A. (2008). Media(ted) discourse and society: Rethinking the framework of critical discourse analysis. *Journalism Studies*, 9(2), 161-177.
- Dekker, K., Mikola, M. & Colic-Peisker, V. (2021) Media coverage of two violent events with Muslim perpetrators in Australia and the Netherlands. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 41(1), 1-16.
- De Rechtspraak. (2020, 4 september). Gerechtshof veroordeelt Wilders voor "minder Marokkanen" uitspraak. *Gerechtshof Den Haag*. Geraadpleegd op 29 mei 2023, van <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Gerechthoven/Gerechtshof-Den-Haag/Nieuws/Paginas/Gerechtshof-veroordeelt-Wilders-voor-minder-Marokkanen-uitspraak.aspx>.
- D'Haenens, L. & Bink, S. (2006). Islam in the Dutch press: with special attention to the Algemeen Dagblad. *Media, Culture & Society*, 29(1), 135-149.
- Dijk, van, T. A. (1997). Political discourse and racism: Describing others in Western parliaments. In S. H. Riggins (Red.), *The language and politics of exclusion: Others in discourse* (pp. 31-64). SAGE.
- Greer, A. (2017). Murder, she Spoke: the Female Voice's Ethics of Evocation and Spatialisation in the True Crime Podcast. *Sound Studies*, 3(2), 152-164.
- Horsti, K. (2016). Visibility without voice: Media witnessing irregular migrants in BBC online news journalism. *African Journalism Studies*, 37(1), 1-20.
- Ibrahim, D. (2010). The framing of Islam on network news following the September 11th attacks. *The International Communication Gazette*, 72(1), 111-125.
- Koemans, M. (2010). 'White trash' versus 'Marokkaanse straatterroristen' Een analyse van het Nederlandse en Engelse discours rond migranten en overlast. *Tijdschrift voor Criminologie*, 52(2), 203-219.

- Koning, M., de. (2016). *Een ideologische strijd met de islam: Fortuyn's gedachtengoed als scharnierpunt in de racialisering van moslims. Het woord als wapen*. Uithoorn: Karakter Uitgevers B.V.
- Koning, M., de. (2016). "You need to present a counter-message" The racialisation of Dutch Muslims and anti-islamophobia initiative. *Journal of Muslims in Europe*, 5(1), 170-189.
- Korteweg, A. & Yurdakul, Y. (2009). Islam, gender, and immigrant integration: boundary drawing in discourses on honour killing in the Netherlands and Germany. *Ethnic and Racial Studies*, 32(2), 218-238.
- Krieken, K., van, Sanders, J. & Hoeken, H. (2015). Viewpoint representation in journalistic crime narratives: An analysis of grammatical roles and referential expressions. *Journal of Pragmatics*, 88, 220-230.
- Liebler, C. M., Ahmad, W., & Gayle, G. (2021). Not at Risk? News, Gatekeeping, and Missing Teens. *Journalism Practice*, 15(10), 1597-1612.
- Li, M. (2019). (Mis)matching journalistic uses of gender pronouns and names can influence implicit attitudes toward transgender people, perceived news content credibility, and perceived reporter professionalism. *Newspaper Research Journal*, 40(4), 517–533.
- Lindgren, M. (2021). Intimacy and Emotions in Podcast Journalism: A Study of Award-Winning Australian and British Podcasts. *Journalism Practice*, 0(0), 1-16.
- McCreanor, T., Rankine, J., Moewaka Barnes, A., Borell, B., Nairn, R. & McManus, A. (2014). The association of crime stories and Māori in Aotearoa New Zealand print media. *Sites: A Journal of Social Anthropology and Cultural Studies*, 11(1), 121-144.
- Montali, L., Riva, P., Frigerio, A. & Mele, S. (2013). The representation of migrants in the Italian press: A study on the Corriere della Sera (1992–2009). *Journal of Language and Politics* 12(2), 226-250.
- Mullet, D. R. (2018). A general critical discourse analysis framework for educational research. *Journal of Advanced Academics*, 29(2), 116–142.
- Reiner, R. (2007). Media made criminality: The representation of crime in the mass media. In: Reiner, Robert, Maguire, Mike en Morgan, Rod, (Reds.) *The Oxford Handbook of Criminology* (pp. 302-340). Oxford: Oxford University Press.
- Ruigrok, N. & Van Atteveldt, W. (2007). Global angling with a local angle: How U.S., British, and Dutch newspapers frame global and local terrorist attacks. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 12(1), 68-90.
- Sherrill, L. A. (2022). The "Serial Effect" and the True Crime Podcast Ecosystem. *Journalism Practice*, 16(7), 1473-1494.
- Sikorski, C., von, Schmuck, D., Matthes, J. & Binder, A. (2017) "Muslims are not terrorists": Islamic state coverage, journalistic differentiation between terrorism and Islam, fear reactions, and attitudes toward Muslims. *Mass Communication and Society*, 20(6), 825-848.

- Thorbjørnsrud, K. & Ustad Figenschou, T. (2016). Do marginalized sources matter? *Journalism Studies*, 17(3), 337-355.
- Tiffe, R. & Hoffmann, M. (2017). Taking up Sonic Space: Feminized Vocality and Podcasting as Resistance. *Feminist Media Studies*, 17(1), 115–118.
- Vanderveen, G. N. G. (2011). Trial by media. Stereotypering van daders en slachtoffers. In E. R. Muller, P. M. Schuyt, M. A. H. van der Woude, & J. P. van der Leun (Reds.), *De Vogel Vrij* (pp. 423-434). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Veen, L., de. & Thomas, R. (2022). Shooting for neutrality? Analysing bias in terrorism reports in Dutch newspapers. *Media, War & Conflict*, 15(2), 146–164.
- Vellenga, S. (2008). The Dutch and British public debate on islam: Responses to the killing of Theo van Gogh and the London bombings compared. *Islam and Christian–Muslim Relations*, 19(4), 449-471.
- Verkuyten, M. & Martinovic, B. (2014). Minority identity and host national identification among immigrants. In C.K.W. De Dreu (Red.), *Social conflict within and between groups* (pp. 55-75). Londen: Psychology Press.
- Vossen, K. & Voerman, G. (2019). Verslaafd aan en veroordeeld tot de politiek: Portret van Geert Wilders. In G. Voerman & K. Vossen (Reds.), *Wilders Gewogen: 15 jaar reuring in de Nederlandse politiek* (pp. 17-24). Amsterdam: Boom uitgevers.
- Vrikki, P. & Malik, S. (2019). Voicing lived-experience and anti-racism: Podcasting as a space at the margins for subaltern counterpublics. *Popular Communication*, 17(4), 273-287.
- Wal, J. ter, d’Haenens, L. & Koeman, J. (2004). (Re)presentation of ethnicity in EU and Dutch domestic news: a quantitative analysis. *Media, Culture & Society*, 27(6), 937–950.
- Wiltenburg, J. (2004). True crime: The origins of modern sensationalism. *The American Historical Review*, 109(5), 1377–1404.
- Wodak, R. & Reisigl, M. (1999). Discourse and Racism: European Perspectives. *Annual Review of Anthropology*, 28(1), 175-199.
- Wodak, R. (2004). Critical discourse analysis. In K. Hyland & B. Paltridge (Reds.), *Continuum Companion to Discourse Analysis* (pp. 38-53). Continuum.
- Wodak, R. & Meyer, M. (2009). *Methods of critical discourse analysis (2e ed.)*. SAGE.
- Yuksel, C. & Butter, E. (2022). *Moslima’s in kranten: Een verkennend onderzoek naar foto’s van gesluierde moslima’s in drie grote Nederlandse kranten*. Stichting Democratie & Media.

Bijlagen

Bijlage I – Overzicht codes

Code	Code Groep	Aantal citaten	Kleur	Toelichting
Suspect community inherent	Suspect community	44	Geel	De vanzelfsprekende verdachtenrol wordt gekoppeld aan kenmerken die inherent zijn aan de in-group.
Suspect community extern		11		De vanzelfsprekende verdachtenrol wordt verklaard door een verschil met de out-group te benadrukken.
Geen suspect community		11		De afwezigheid van een suspect community wordt expliciet benoemd.
Suspect community weerlegd		15		De aanname van (criminaliteit + afkomst) wordt actief tegengesproken.
Suspect community uitzondering		10		Verdachte wordt expliciet buiten suspect community geplaatst ondanks overeenkomende afkomst
Voice direct	Voice	69	Groen	De stem van een verdachte is letterlijk te horen (representatie van bepaalde accenten en vrijheid voor opstellen eigen narratief).
Voice indirect		55		De woorden/het verhaal van een verdachte worden vertaald of voorgelezen.
Speculatie		47		De emoties en gedachten (voice) van de verdachte worden ingevuld door de journalist.
Aanname tegenspreken		32		De verdachte gebruikt zijn voice om aannames en stereotypes te weerleggen.
Emotie verdachte		42		Blauw-groen
Emotie nabestaande		21	De emoties van de nabestaanden spelen een rol in het verhaal.	
Othering	Voice; Journalist als actor	61	Groen	De journalist identificeert zichzelf in relatie tot een ander, waarbij de ander vaak als minderwaardig wordt gezien.

Journalist als actor	Journalist als actor	176	Blauw	De journalist gebruikt zijn/haar eigen voice en perspectief als bron (identiteitswerk).
Expertise journalist		50		De journalist doet een beroep op zijn/haar eigen expertise.
Expertise extern		55	Donkerblauw	De journalist beroept zich op de expertise van een externe expert (inclusief een positief effect op eigen betrouwbaarheid).
Muziek (spanning)	Dramatiseren	20	Paars	De keuze voor muziek verhoogt de spanning.
Muziek (emotie)		11		De keuze voor muziek doet een beroep op emotie.
Beschrijving geweld		57	Rood	De beschrijving van het geweld gaat voorbij functie en wordt aan de hand van vorm (herhaling, superlatieven, etc.) gedramatiseerd.
Kenmerken verdachte	56	De verdachte wordt beschreven als ambitieus, een baron, machtig, agressief, etc.		
Beschrijving geweld	Bagatelliseren	21	Oranje	Het geweld wordt niet gedramatiseerd, maar juist geminimaliseerd.
Kenmerken verdachte		67		De verdachte wordt beschreven als jong, onschuldig, klein, dom, etc.
Beschrijving geweld	Neutraliteit	36	Bruin	De beschrijving van het geweld is grotendeels concreet en functioneel.
Kenmerken verdachte		61		De beschrijving van de verdachte is grotendeels concreet en functioneel.
Omgevingsgeluiden		21	Roze	Naast de stemmen van actoren zijn er geluiden op de achtergrond te horen die ter plekke zijn opgenomen

Bijlage II – Voorbeelden coderingen

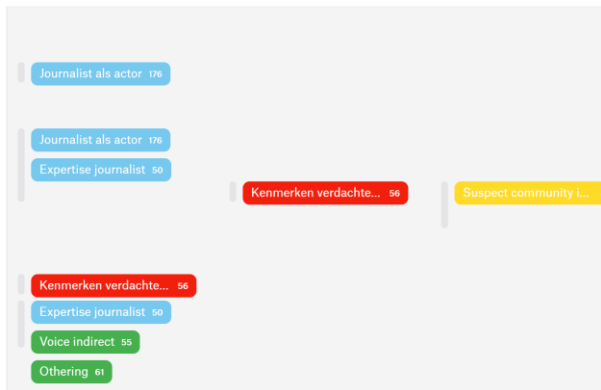
Hieronder volgen enkele voorbeelden ter illustratie van het coderingsproces. Het hele codeboek is op te vragen via m.n.broer@umail.leidenuniv.nl.

[04:20 - 04:39] Dat heet een Barkiebox, de box van honderdjes. En die groep was heel goed in dat mee trekken als ze een supermarkt overvielen. Later zijn ze in de coke gegaan. En zowel Wouter als ik hebben zo een beetje rond 2007, toen alles om Willem Holleder en zo draaide, de Hollandse netwerken, Holleder, Holleder, Holleder.

[04:39 - 04:55] Zowel Wouter als ik kregen vanuit het milieu en vanuit opsporingsdienst te horen, wacht eens even jongens, jullie hebben het steeds over Holleder, maar er is iets heel nieuws. Er is een hele grote groep Amsterdamse Marokkanen die groot in de misdaad zitten. En dat zijn we toen ook allemaal gaan volgen.

[04:55 - 05:11] En vijf jaar later culmineert het dan, die cokehandel wordt ook steeds groter. Het gaat om steeds grotere partijen. Die scheuring- die groep heeft uiteindelijk een conflict omdat de 225 kilo cocaine verdwijnt uit de haven van Antwerpen. Later bleek in beslag genomen, maar dat wisten ze toen niet.

[05:11 - 05:30] Toen is die groep in twee partijen definitief gescheurd. En die partijen zijn

Voorbeeld Transcript *De Taghi Podcast*

Oké, we kunnen het. We gaan het gewoon doen. [omgevingsgeluid razende auto's en schreeuwende stemmen] Daar moet een bel zijn. Dan moeten we omlopen.

[03:51 - 04:10] Ja, laten we toch maar even niet- Nee. Ga je aan die ketting rammelen? O, ja, dat heb ik gehoord. O, goeiedag. O, hallo. Mag ik iets vragen? Ja, vraag maar. Er komt een man naar het hek gelopen. Ik probeer hem in te schatten.

[04:10 - 04:26] Lijkt hij op de compositietekening? Het is moeilijk te zeggen. Hij is niet lang, heeft grijze haren om een breed gezicht en draagt een Che Guevara pet. Hij oogt een beetje groezelig. Bent u meneer O'Brien toevallig? Ja, dat ben ik. Het is hem.

[04:26 - 04:45] Wijzend op het microfoontje op mijn T-shirt val ik met de deur in huis. Ik heb een vraag aan u. Uuhm- We maken een radioprogramma. Dus vandaar. Ik doe onderzoek naar een zaak van lang geleden, de jaren 80. Daar wordt uw naam genoemd, als mogelijk betrokken.

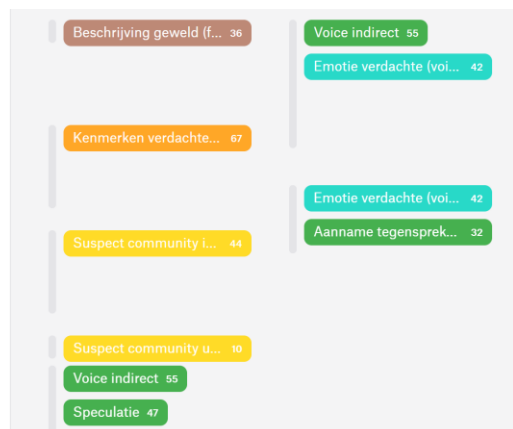
Voorbeeld transcript *Het Geheim van Rijswijk*

[08:51 - 09:08] Leren van delict. Dat betekent dat je als dader met een gedragswetenschapper je hele strafbare feit eigenlijk ontleed. Kijk, hoe komt het? Waar komt het vandaan? Hoe ben ik er toe gekomen? Wat heb ik ervan geleerd?

[09:08 - 09:25] Hoe sta ik er nu in? En al snel werd duidelijk dat Nabil best wel intellectuele mogelijkheden had. Dus een fatsoenlijke opleiding kon doen. Sociaal vaardig was. Emotioneel goed in mekaar zat.

[09:25 - 09:42] Dus hij voelde wel verdriet, vreugde, verantwoording. En wij zijn wel jongens gewend die dat anders hebben hier. Met hechtingsproblematiek en dat soort dingen. Die zijn eigenlijk wat verharder.

[09:42 - 10:00] En dat is wel het goede woord. Hij was niet zo verhard. Maar Nabil moet zich op San Francisco wel alleenstaande zien te houden tussen acht andere jongens. Het is een periode uit zijn leven die vormend zal zijn.

Voorbeeld transcript *Sorry voor mijn broertje*

voor elk schot opnieuw moest worden doorgeladen. Levenslang. Dat is de zwaarste straf die je in Nederland kunt krijgen. Hoger dan de eis. De rechter vond TBS niet nodig. Appie wist precies wat hij deed.

[18:33 - 18:49] De overval was mislukt, hij had weg kunnen gaan... en niemand zou hem achteraf herkennen. Maar hij laaide zijn wapen door en begon moedwillig te moorden. En weet je wat opvallend is? Appie ging niet in hoger beroep. Dat is raar. Bijna altijd gaat iemand die levenslang krijgt in hoger beroep.

[18:49 - 19:07] Je hebt immers niets meer te verliezen. (spionnenmuziek) En dan weer terug naar het heden. Diezelfde aanwezigen in de rechtbank weten nu dat levenslang waarschijnlijk niet echt levenslang is. Alles wijst erop dat Appie vrijkomt.

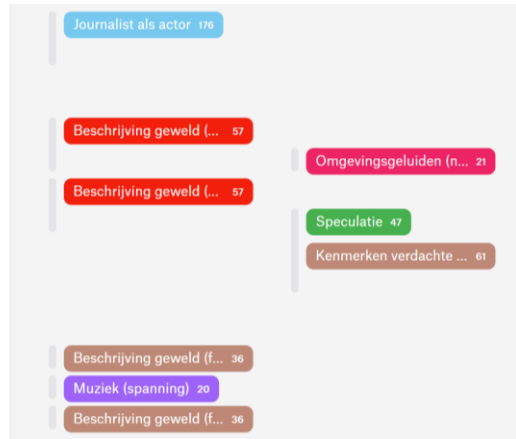

Voorbeeld transcript *Appie*

restaurant, waar de vriendengroep uit Heerhugowaard het slachtoffer van werd. Dit zijn de jongens die ik in aflevering drie sprak. Kai, Tim en Bram. De rechtbank heeft gezien dat Bram op een gegeven moment op de grond belandt.

[06:44 - 07:06] En vanaf dat moment lijkt hij een speelbal in het aanvankelijk door zes verdachten op hem uitgeoefende geweld. (achtergrond geluid typende griffier) Verdachten zijn samen door blijven gaan met slaande schoppen, ook zoals ik al zei nadat Bram meermalen op de grond was beland. En de rechtbank vindt dat zij met die gedragingen hebben laten zien dat zij die kans op het overlijden ook bewust hebben aanvaard.

[07:07 - 07:31] En dat betekent dat de rechtbank vindt, bewezen vindt, dat Sanil, Kaan, Daan en Mees zich schuldig hebben gemaakt aan een poging tot doodslag op Bram. (muziek) Sanil, Mees en medeverdachte Kaan en Daan hebben Bram dusdanig mishandeld dat er een kans bestond dat hij zou komen te overlijden.

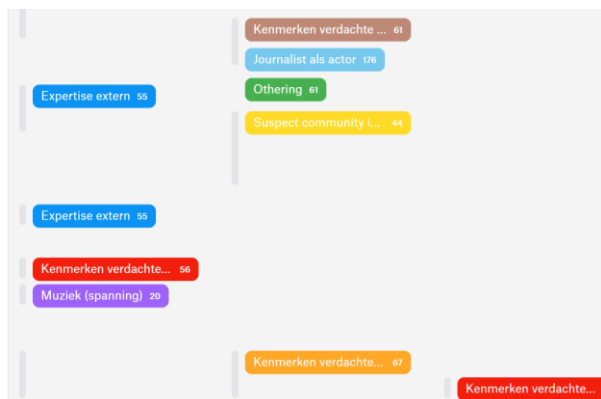
Voorbeeld transcript *Het Geheim van Mallorca*

uit tot een succesvolle hasjdealer. Nou, daarna komt hij in de smokkel terecht, al weten we niet precies hoe.

[17:17 - 17:36] Er bestaan over dat deel van zijn geschiedenis een aantal verschillende lezingen. Een daarvan is dat hij in het midden van de jaren negentig zou zijn geholpen door een familielid die hem een hasjlijn zou hebben gegeven waarmee hij zou kunnen gaan smokkelen vanuit Marokko naar Nederland.

[17:36 - 17:55] Dat wordt door zijn advocaat Inez Weski ontkend. Zij zegt dat is niet zo. En er is ook nog een ander verhaal en dat is namelijk dat hij op een gegeven moment door een aantal serieuze hasjbaronnen in de Nederlandse onderwereld is geholpen om zijn handel uit te bouwen. (muziek begint)

[17:55 - 18:17] Het blijft tot op dit moment echt onduidelijk wat er nou precies is gebeurd in die periode, maar de conclusie is wel helder. Hij groeit uit van een relatief onschuldig straatdierje tot een man met serieuze financiële slagkracht om hasj mee te smokkelen.

Voorbeeld transcript *Cocainekoorts*